EMPTOR ET LECTOR AVETO.

Augustini Nyphi Suessani medici ac astrologi excellētissimi de diebus Criticis seu decretorijs aureus liber ad Vicentium Quirinū patritiū Venetū: nuper editus: & maxima cū diligētia impressus.

Bernardi Georgij. P. V. Carmen ad emptorem.

Sydereos motus: morborum quiq; medellas
Callere: exacta cognitione cupis
Nyphi docta legas praesentia opuscula adunguem.
Vtraq; qui mira sub breuitate docet.

¶ Viro rerum naturae mundiq; optimo interpreti Vicentio Quirino Patritio Veneto/Augustinus Nyphus Suessanus bene agere.

Aria apud priscos praestantissime Quirine dedicationum genera adinuenta sunt. Alij enim alieno nomine elucubrationes suas nuncupari voluere/vt suae laudis fructum sentiant. Alij vt aliquãtulum auctoritatis capiant. Alij vt primates suos adulatorijs comendationibus alliciant. Alij vt studiosis suos erudiant suasionibus. Quẽadmoduz Cicero Marco filio de officijs/Aristoteles de morib⁹ Nicomacho libros dicarũt. Ego vo tibi nuper discipulo/nunc autẽ collegae de Criticis hoc est de decretorijs diebus gerulas has dedico: Tuz quia praecepta mea curiosissime semper lectitare optasti ipsa summopere veneratus: Tum vt omnia mea quantacunq;/tibi cõmunia sint: Tum vel maxime vt contra oblatrãtes detractores defensionis clauã assumas: Vale. Et Augustinũ nomini tuo dedititissimũ vt soles ama. Suisse. .D.IIII. Idibus Februarij.

¶ Jo. Antonij Cre. Carmen in laudem Augustini Nyphi Suessani. Ad lectorem.

Nyphus in aethereas sedes penetrauit & inde
Mortali docuit falsa quid astra ferant
Lector habes etiam/quod decretorius aeruis
Judicium miseris indicet ipse dies
Tempora nostra viro tali foelicia nato
Cum patria foelix extat vterq; parens.

¶ Augustini Nyphi Suessani de diebus criticis ad Vicentiū Quirinū patritiū. Prefatio.

Mperitissime gētes herbas/aliaqȝ ꝑmpta in auxiliuȝ vulneruȝ morborūqȝ coniectātes/dierū nullaȝ differētiā fecerūt. verūtamen apud grecos aliquāto diligentius vetustissimus auctor Aesculapius medicinā excolens/dieꝝ idiotropias differentiasqȝ obseruauit: quē deinde eiusdeȝ duo filij Podalirius videlȝ ⁊ Machaon: secuti decretorios dies ceperūt balbutire: post quos Pythagoras/Empedocles/Democritus/eiusqȝ (vt quidam aiunt) discipulus Hippocrates cous decretorios hosce non tantuȝ obseruarunt: sed locupletarunt ac auxerunt: adijcientes indiciarios. Post hos Diocles/Charistius/Praxagoras/Chrysippus/Herophilus/Herasistrat⁹ decretorios ⁊ indiciarios ꝓfitentes/obseruarunt ⁊ prouocatorios: quos nostri intercidentes vocitant: hos ⁊ Hippocrates nouit etiaȝ. tam ⁊ si fere omnes hos dies sectent: de eoꝝ causis nō paruus est dissensus: Qui enim ex ipsa ꝓfessione se empericos appellauerūt: vt Serapion/Apollonius/Glaucias ⁊ aliquāto post Heraclides tarentinus: taliuȝ discriminū in diebus nullam attulerunt cām: sed sola obseruatione cōpertos fuisse: cū quibus ⁊ Auerroes: Rhases: Auicēna ⁊ Auençoarus: ⁊ si rōnales: conuenere: nullam haꝝ causam offerentes/nisi obseruationē. Asclepiades vō Themison/Hippocrates/Archigenes ⁊ Galenus. rōnales hoꝝ cās enisi sunt adsignare: Quas astronomi auspicati sunt/⁊ inter ceteros oiuȝ mathematicorum princeps Claudius Ptolemeus. Videntes aūt scriptoruȝ discrimina ac dissensiones: viam mediam sequimur. ante enim nos nemo mixtim de hijs prodijt. Naȝ de his astronomi rōnibus celestibus tantum tradidere. Medici vō medicis obseruationib⁹. Nos aūt obseruationes a medicis accipientes: rōnes ab astronomis perquisiuimus: hinc opus mistuȝ facimus vt vtriqȝ secte indulgeamus. Diuisimus vō libruȝ in quatuor. primus qdeȝ de decretorioꝝ historia inscribit̃. secūdus de decretorioꝝ caussis. tertius de ꝓgnosticis per decretorios dies. quart⁹ de medicamētoꝝ electione. vt vō facilius memorie cōmendetur opus: more mathematico per enuntiata libros sarciemus.

¶ Augustini Nyphi de decretoriorum hystoria. Liber Primus.

Enuntiatum primum.

¶ Decretum est morboꝝ finis mediāte pugna inter virtutem regitiuaȝ: ⁊ humorem ad latus salutis vel exitij contingens.

Risis nomen est grecum: qḋ descēdit a vbo crino grece/latine decerno/vel sepero: a quo etiam verbo critici dies dicti sūt: latine decretorij: aut discretiui. Nam in omni duello tria sunt: bellātes/iudex/⁊ temp⁹: quo bellantes a pugna seperant̃. Est autē morbus siue egrotatio vt duelluȝ quodaȝ: in quo virtus regitiua corporis nostri (siue sit aīa/siue calor naturalis/siue qḋ vis aliud) cōtra humorē certat. tempus vō/quo pugna hec cessat ad latus salutis vel exitij: criticus hoc est decretorius dies nuncupatur. *Critic⁹ qs* Iudex vō generalis est omniuȝ auctor Deus: huic subminister/est medicus.

Enuntiatum secundum.

¶ Lesiones humanoꝝ corpoꝝ duae sunt: altera quidem dicta aegritudo siue morbus: altera vō vitium.

Esio humani corporis ea est: qua corpus ipm in operatione sua naturali/vitali: vel animali exercenda leditur. *Lesio qd* Hec auteȝ triplex. Una quidem cōnaturalis hoc est que a genitura e celesti constitutione contrahitur/vt clauditium/cecitas ⁊ cetera id genus. Hec chaldaice/açema latine (auctore materno) vitiuȝ nūcupat̃. *lesio quot* *Mt̃nus.* Alia vō nō cōnaturalis/sed sua diuturnitate habitus appellat̃ vti podagra: ethica/tabes/cancer ⁊ cōuulsio. in his quidem nulla expetenda est crisis. in prima quideȝ ꝓpter cōnaturalitatem. in scḋa vō ob diuturnitateȝ. Utrisqȝ nāqȝ in his pugna ablata est. Tertia aūt preter has/quoniā ex humore extero ac hostili perniciosoqȝ fit: morbus/siue egrotatio vocat̃. In hac crisis indiciuȝ ⁊ ꝓuocatio obseruāde sunt: *In qbus crisis.* quē virt⁹ ipsa aduersus hūorē hostileȝ ⁊ conet̃ ⁊ pugnet: cui⁹ duelli finis crisis ħ est decretū a medicis nuncupat̃. *Crisis.*

Enuntiatum tertium.

¶ Morbus quadruplex temperatione videlicet vnitate: ⁊ numero: ⁊ ex his omnibus graeci crases nostri temperamenta: temperationesqȝ vocant.

Ulius maternus vbiqȝ mixturas appellat. *Crasis.* Recentiores philosophi cōplexiones: quod *Cōplonis abusus.* verbuȝ quo modo in hunc sensuȝ receptū sit ignoro. est eniȝ apud medicos iter mixturas ⁊ cōplexiones discrimen nō paruū: qḋ etiaȝ ⁊ greca noīa indicant. nam grece mixtura est mixtis: complexo vō crasis. est nāqȝ mixtura e formis ipsis elementoꝝ cōtingēs. cōplexio vō e qualitatib⁹ formaꝝ. *Mixtura* *Cōplexio.* Ubi igit̃ a rubra bile peccat temperatio: morb⁹ fit choleric⁹. Ubi vō ab atra bile: morbus est melanch olic⁹. Ubi a sanguie/sanguineus: vbi a pituita/pituitosus efficit̃ morbus. ⁊ ita in ceteris id genus dicenduȝ. Est preterea in aīali secūda valitudo ex membroꝝ colligatione: huic aduersa valitudo est soluta colligatio vti vulnera vlcera plage/⁊ id genus. *Solta cōtinuitas.* preter has ad hec est ⁊ morbus numero/vt sextus digitus/aut lapis in vesica: gibbositas/struma: ⁊ id gen⁹: ex *Ubi oēs hs.* his oībus fiunt apostases: in quib⁹ adest aduersa temperatio/soluta colligatio/additio numeri.

Enuntiatum quartum.

¶ Morboꝝ in temperatione/Alij sunt humorales alij quales tm̄.

Umores (auctore Galeno) quatuor sunt: sanguis videlicet: rubra bilis/hodie tamē in ore oīuȝ est cholera: que apud Celsum est morbi *Gale.* genus. Atra bilis: que grece melāch olia nuncupat̃. *Celsus* *Quatuor humores.* Pituita: que flegma vocat̃ grece etiā: quotiens igitur nostris in corporib⁹ aliquis hoꝝ quatuor peccauerit qualitate/seu quātitate/morbus est humoralis/vel (vt ceteri aiunt) materialis. *Hūoralis* vbi vō calor vel frig⁹ tantū increuerit. nō quideȝ humoris causa. Morb⁹ qualis efficitur: queȝ imaterialeȝ medici vocitāt/velut in diaria febre: que effimera grece dicitur. *Mālis* *Qualis*

Enuntiatum quintum.

¶ Omnibus in morbis qui humoris causa cõtingunt: rixa interuenit.

Aduersã tia in cor pore nro.

Uo sunt quę in corporib⁹ nostris sibiinuicem aduersant᷑: virt⁹ videlz corpoꝝ regitiua siue sit aīa / siue calor siue animę vis ꝛ potentia: ꝛ humor nocuus. Illa corpus ipsuz cõseruare portendit. Hic corp⁹ dirimere pertentat: quo fit vt oībus in morbis temperatiõe ꝛ humore cõtingentibus pugna ac rixa sit: qua expleta crisis hoc est decretũ spectet᷑: dixi temperatione: qm̃ ipsis in morbis occasione vnitatis / crises nõ visunt᷑. nec in his: qui in nuõ cõtingũt: ꝛ ita morbis tantũ ab humore seu mã emergenib⁹ crises seu decreta obseruãdę sunt: diesq̧ critici aīaduertẽdi.

Quibus morbus crisis.

Enuntiatum sextum.

¶ Morboꝝ e mã contingentiũ: Aliȷ acuti: Aliȷ obtusi: Aliȷ longi: Aliȷ breues: Aliȷ cõuersiui.

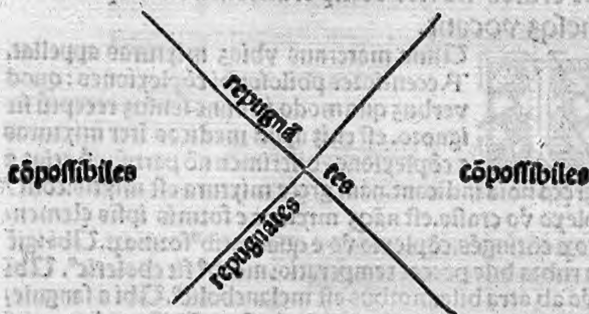
Celsus Diuisio morborũ

Reci in tria genera (auctore Celso) diuisere morbos vt in oxes hoc est acutos. In chronicos hoc est longos. In tropicos hoc est ex acutis in chronicos cõuersiuos. refert aũt (teste Galeno) acutus morbus a breui. breues gdẽ qui cito vel tollunt hoīem: vel ipsi cito finiunt᷑. his longi aduersantur / sub quibus neq̧ sanitas in ꝓpinquo: neq̧ exitiuz est. In qbus sine intermissionib⁹ accessiones ꝛ dolores graues vrgent: acuti dñr. vbi lenti dolores / lentę ve febres sũt: ꝛ spatia iter accessiões porrigũt᷑ obtusi ꝛ lõgi.

Gale. Acut⁹ breuis.

Acuti obtusi.

Quotu plex acut⁹

Cuti quidem emergunt in nobis morbi: aut rõne subtilitatis hũoris: vt cholerica febris est: vel caliditatis gratia / veluti pluribus in sanguineis: aut ob humoꝝ copiam / vt in conuulsione: aut rõne loci / vti in angina quę synancha est siue synanchia: aut ꝓpter malitiã / vti in pestilentib⁹ causis. his cõtrariȷs / obtusi morbi cõtingunt.

Enuntiatum octauum.

¶ Acuti morbi nõ semper vno termino vnoq̧ tempore desinunt.

De termino acutoꝝ prima põ. Scd̃a põ. Conaliuz Archi. Gale. Hippo.

Arios fines Galenus ꝛ Hippocrates dederunt acutis. Interduz eniz eos in .xxiiij. diebus desinere. Interdũ in .xx. qñq̧ in .xl. aliquãdo in .lx. aliqñ in .cxx. Diocles acutorum morboꝝ finẽ esse in .xxi. die cõtendit. Archigenes .xiiij. diez. Galenus sermones Hippocratis cõsiderans. Inqt. Morbos acutos humoꝝ causa in .xiiij. desinere. Per accidens võ / vt ꝓpter astãtes / vel medicos / vel alias causas eos ascẽdere in .xx. diem cõcedit. Ultra hũc / tropicuz fieri autumat vsq̧ in .lx. vltra võ hũc chronicũ. Humores preterea habent designatos suę malitię fines. rubra qdez bilis .xiiij. diebus seuire solet. Increscit autez ad accessionẽ quartã vsq̧. consistit võ vna vel duab⁹ accessionib⁹. Sanguis vno septenario efferuescit: interdum ad .xi. assurgit: interdum ad .xvij. vbi sanguis non putret: raro decurrit .iiij. diez. pituita (qño interpollet) estuat ad lxiiij. diem. Incboat in .xviij. diebus: increscit in .xx. consistit in .x. declinat võ in residuo tpe. Ubi võ cõtinuo putret .xliiij. diebus desinere solet. atra bilis offendit vno anno: quandoq̧ ad .xv. annum assurgit. neq̧ acuti igitur neq̧ aliȷ vno termino desinunt.

Tropici Chronici De finib⁹ humoꝝ

Enuntiatum nonum.

¶ Morboruz aliȷ diariȷ: aliȷ hebdomadariȷ: aliȷ mestrui: aliȷ annui.

Et tot cõtingant cõfusiones: placet nobis morbos e materia emergẽtes diuidere penes tẽpus: ꝙ videlz aliȷ sunt diariȷ vt qui infra diẽ apti sunt desinere / vt anginę ꝛ neruoꝝ resolutiones: ꝛ id genus. ꝛ hos per peracutos nostri crassiusculi medici vocãt. Qui võ infra .vij. dies finiri cõsueuere: hebdomadariȷ nũcupant᷑: a nostris peracuti qui infra mensem vt .xiiij. die / vel .xx. vel .xxviij. mẽstrui appellantur. Qui demum infra annum / annui.

Scd̃a diuisio morboruz penes tẽpora.

Enuntiatum decimum.

¶ Morboruz aliȷ per dies: aliȷ per menses: aliȷ per annos dinumerantur.

Tertia diuisio penes numerum. Hippo.

Unt enim morboꝝ quidaz: quoꝝ crises per dies: aliȷ per menses: aliȷ per annos visuntur. vnde Hippocrates īquit. Plurimi võ effect⁹ puerilis ętatis iudicantur / siue finiuntur aut intra .xl. diem: aut intra .vij. mensez: aut intra vij. annum: aut quom ad pubertatẽ itur. Qui aũt perdurauerint / nec solui poterũt pubescenti aut feminę quom menstrua erumpunt: hiȷ consenescere assolent. Morboꝝ per dies crisis in .cxx. dies assurgere assolent. In qb⁹ sunt ꝛ quaterni septenariȷ / terni ꝛ vigenariȷ. simil̄r ꝛ qui per menses desinunt / vt in febre quartana: ꝛ qui ꝑ annos sil̄r. Animaduersione dignum non tm̃ morbos certis ꝛ designatis perfici finib⁹: sed ꝛ gñationes ꝛ partus. Inquit .n. Aristoteles de historia aīaliũ lib. v. capi. xx. Temp⁹ generationis principio ad finez maxie fere parti septenariȷs: ternis describit᷑: aut quaternis. Culicum ꝛ vermiformis generis parti plurimę: ter septeni attributi sunt ouiparis quater septeni magnã ex pte. septẽ ex hiȷs ab initu cõcreatio ꝛ consumatio oui vendicat sibi. Reliqs tribus septenis incubant atq̧ excludunt. ea .s. quę suo ꝑcreant fętu: vt araneus: aut aliquid generis eiusdez. mutationes võ ꝛ transitus in figuras alias trinis aut quadrinis diebus / ꝑti maximę peragunt᷑: sicut in morbis quoq̧ dies decretorius euenit: talis isectoꝝ generatio est. Ad hęc ꝛ virilitas in viris / ꝛ viri potẽtia in feminis designatis tempoꝛibus visuntur. Inqt .n. Aristo. Semen aũt fere incipit circiter annos bis septez: sed vim genitalez recipit circa ãnos ter septez: hõ mas ad annũ vsq̧ septuagesimũ: videlz termino vltimo põt gñare. femina võ vsq̧ ad qnquagesimuz: veruz id raro: paucis eniz proles in eo ętatis anno ꝑcreata est: sed magna ex pte maribus quintus ꝛ sexagesimus finis pergenerãdi est. Feminis quintus ꝛ quadragesim⁹. ꝛ in cęteris aīalib⁹ idem declarat Aristo. De partu võ: lz (auctore Plinio capi. li. vij.) cęteris aīalibus statutum ꝛ pariendi ꝛ partus egerẽdi tp̄s sit. hõ võ incerto gignatur spatio: tamẽ fępicule vitales ptus .vij. ix. xi. ꝛ .xiiij. mensibus fieri assolent: ante .vij. mẽsez haud nunq̃ vitalis est.

De gñationis termino. Aristo.

De etatis ꝑgnatõe. Aristo.

De partu Plinius

Septimo

Septimo nō nisi pridie postero ve plenilunij die aut in/terlunio cōcepti nascunt. translatū est in egypto octauo gigni. Uestilia quatuor partus enixa semp octauo mense genuit. Suillū ruffum.xi. Corbulonez.vij. Cesoniā Caij principis cōiugem octauo. L. Papirius.xiiij. mense ortꝰ: quā ob cām partū aiunt nāles phi crisem esse impregna/tionis. Spatia etiā vite designatis tēporibꝰ prefigi aiūt/ nō soluz in hoibus ipsis: vt Aristoteles est auctor: sed ani/mantibꝰ in ceteris. qđ quom longum sit pertractari: nunc omittimus. Solent vo nostri ambigere an ptus sit ipre/gnationis crisis. Hac in re nostri cōtendūt. Quidaz naqz impregnationē nō esse morbū asseuerātes: partū eē illius crisim obnegant/ qui cōtrariū sentiūt/ argumēto mouent q designato tpe cōtingit. Recētiores aiunt omni in crisi tria esse pernecessaria e parte celi/ aspectus syderalis est e parte inferiori/ virtus regitiua humorē nocuū expellens: et humor ipse stimulans/ ac prouocans. Hec tria ipsa ipre/gnatione reperiri conspicit. adest celi aspectus: qr nō nisi duz luna venerit ad signū/ qđ emergebat in cōceptione: ipsoqz signo horoscopante: qđ tenuit ipsa in cōceptiōe: vt Hermes ac Ptolemeus sunt auctores. adest etiaz ipsius fetus motus prouocatorius: qui cōtinuo se editioni prepa/rat ad hec et virtus mulieris fetus ipsius expulsiua. plu/res naqz alterationes in vtero ipso experiunt. prima naqz qua e forma ipsa seminis in fetus spēm euertit. 2ª est qua excludit e ligamētis ipsis. 3ª est partꝰ ipse. Possunt et alie annotari: sz hec satis. et qm (vt diximus) omnes crises vel per dies/ vel per menses/ vel per annos contingere solent ptus per menses est obseruādus: inde fetus.vij. vel.ix.xi. vel.xiiij. editur. hi naqz decretorij nuncupant. vt Aristo. sentit. Sed cōtra hec assurgunt. naz si partus est ipregna/tionis decretū. Ipsa impregnatio erit et res preter naturā mulieris: et ita morbus. Ad hec qđ nō est cōtra naturā: nō expellit a virtute nāli. Nos dicere possumus aliqđ eē ge/neri nāle: qđ speciei nō est nāle. oibus eniz animantibus nāle est generare/ et ita impleri. mulieri vo in eo q hō/ est nō nāle. his adamussim pensitatis: perspicuū est qbus in morbis crises aiaduertende sunt. Nam soluz in morbis e materia ipsa humorali pendentibꝰ crises perquirende: siue acuti/ siue obtusi/ siue longi/ siue breues/ siue diarij/ siue hebdomadarij/ siue menstrui/ siue annuarij/ siue per dies siue per mēses/ siue per ānos obseruant tēpora. oibꝰ eniz in his rixa/ cōtentio/ ac certamen interueniunt.

Differen/tie ptus. — De vite spatio. — Ambiguitas si ptus sit crisis. — Tria pō. pō vera. — Hermes Ptole. — Alteratio/nes in vte/ro. — Replica — Solutio ppria. — In quibꝰ morbis sit crises.

Enuntiatum vndecimum.

¶ Dieruz alij decretorij: alij indiciarij: alij puo/catorij: alij vacui. Mensiū annoꝝ ēt alij decre/torij: alij indiciarij: alij puocatorij: alij vacui.

Nterdum dies pro peragratiōe lationeqz so/lis supra alicuiꝰ regionis orizonta accipi cō/sueuit: queꝫ nostri artificialeꝫ vocāt. Hic tuz ppter regionū discrimina/ tum ppter para/lelloꝝ variationes: neqz qn equalis est: neqz alicubi. verū crassiuscula quadaz equatione: qua vti solēt celestiuz rerū scriptores: in anno bis dies hō nocti equat: dum videlz sol caput arietis et libre tenet. Interdum pro primi mobilis cōuersione cum tanta quoqz intercapedi/ne/ quāta sol cōtra motuz suū peculiarē ab oriēte in occa/sum/ rursus in ortū versus est. hunc nāleꝫ vocant. nec hic equalis est ppter causas Ptolemei in magne cōstructio/nis libro. Interduz pro die medicinali accipit: qui spatio xxiiij. horaꝝ cuz vna.xiiij. parte hore cōtinet. ex diebꝰ hō mensis medicinalis pficitur. Nunc sumat in nostro enū/tiato pro die nāli: postmoduz dicemus speciatiz alr. quid annus sit: quis ve mensis et quot accipi soleat modis: po/sterius perquiremus. Sunt vo decretorij dies: vt exēplis vtar in vno vigenario.vij.xiiij.et.xx. indiciarij.iiij. ad se/ptimū.xi. ad decimūquartū.xvij. ad vigesimū. prouoca/torij vo morbis in his qui impari motu currunt: oēs ter/ni: vt.iij.v.ix.xiij.xv.et.xix. qui vo neutri hoꝝ sunt: vacui appellent. Simili rōne in ceteris vigenarijs in.cxx. dies isqz obseruari pōt/ vt nūc in pmo seruauimꝰ: lz sit discri/men quodaz eo q vt dicimꝰ vtutes dieꝝ/ sunt imbecille tanto īfirmiores/ quāto a pmo vigenario remotiores.

Quotu/plex dies. — Quid decre/torij.

Enuntiatum duodecimum.

¶ Decretorius dies tempus ipsuz est: quo vir/tus nostroꝝ corpoꝝ regitiua per humoruz no/cui perspicuam expulsionem a certamine di/moueri solet frequentius.

Uia frequentius.vij. in die.xiiij. ac.xx. ad sa/lutem aut mortē conflictus virtutis et humo/ris desinere solet: aliqua (vt dici solet) expul/sione/ vel occupatiōe īteruenieēte: idcirco hos Hippocrates decretorios eē pduxit. ceteris vo in diebus: et si eiusmodi expulsiones interduz visuntur: quom res hec/ nec semp/ nec frequēter ptingat/ decretorij nō sunt appellati. Sed ambigunt. nā interduz nulla pspi/cua euacuatiōe cōtingenti virtꝰ occulte: et (vt ita loquar) insensibiliter morbuz fugat: hec (vt vides) crisis est: et tn nō perspicuā per euacuationē. Galenus in eo libro quem de criticis inscripsit ingt. Aegroꝝ corporuz duplex solet fieri pmutatio: vtpote vel ad salutē vel ad exitiū. Sigdē ad valitudinem: aut per euacuationē perspicuā subito: et hanc greci cōmodissimo verbo crisim vocāt: nostri decre/tuz. aut subito qdez/ sed nō mox ex toto pualescere egro/tum/ et hāc crisim impfectā nuncupat Galenus. tertia aūt egrotus occulte nulla interueniēte euacuatione manife/sta in valitudinē ascēdit: sed eoipso q humor nocuus in exhalatiōes fumos ac vapores exoluit: et per corporis po/rulos euanescit: et hec sanatio appellat/ seu vt magis con/ualescentia. Ubi vo pmutatio ad exitiuz fit: aut egrotus aliqua perspicua pulsione/ siue apostase ad exitum labit: et hec obnoxia et pernitiosa crisis pfecte nuncupat. aut cū apostase vel euacuatiōe imbecilli: et hosce exitiuz impfe/ctum est. aut ad exitium per occultaz calidi resolutioneꝫ ac spirituū euanescentiā: et hec arefectio est. aut ad exitiū nullo hoꝝ cōtingenti: et hec suffocatio appellat. ijs perspe/ctis pspicuū est: Quis dies decretorius obseruari debeat/ que ve crisis. Simili rōne hora decretoria/ mensis/ et annus decretorij definiri pūt: vt obseruanti omisimus.

Hippo. — Duº — Rº Gale. — Quot cri/ses.

Enuntiatum decimumtertium.

¶ Indiciarius est tēpus: quo exitij vel scde va/litudinis note vtplurimum visitari solent: ac praeliambulum insurgere.

Res (vt medici testant) note sunt exitij vel valitudinis hoc est boni/ vel pernitiosi decre/ti: que indiciario die emergere solent: humo/ris nocui alteratio: perspicua quidem con/coctio aut vt alij dicūt digestio: que sedimine bono decernit. exitiosa vo huic ptraria liuor micture: tur/bulentia: et id genus. Scda est. Uictorie indiciū: vl exitij vt virtutis facilitas/ ac addictio viriuz: motus agilitas/ ac promptitudo. cōtrarie ijs sunt exitij note et indicia tertia est preliambuluz: qđ inter huorē nocuū et virtutē incipit/ vt dolores graues: angustie pectoris: labor: tremor: lenis sudor: ac lenis euacuatio. Hec.n. vt preliambuluz pugne in die decretorio aduenīēde habet. quotiens igit tres he note vno reperient in die euz indiciariū/ siue preliambu/

Note exi/tij valitudi/nis.

Quid indiciarius.

latorium faciunt. hinc. iiij. indiciarius ac preliambulatorius est. vij. xi. vo. xiiij. xvij. vo. xx. nam vbi preliuz fiet in vij. preliambuluz expectanduz est in. iiij. vbi in. xiiij. preliambulum in. xi. vbi in. xx. ꝛ in. xvij. preliambulum perficietur. hec in vno vigenario obseruanda sunt: simili ratione in ceteris in. cxx. vsqz dies.

Enuntiatum decimūquartum.

¶ Prouocatorius est tempus quo humor nocuus virtutem ad pugnam prouocat.

Accessiones differentes.

Humor interdum sua idiotropia cōtra virtutez accessione impari assurgit/ vt rubra bilis omni terno. Interdum oī die vt pituita. Interdum omni quaterno vt atra bilis. prouocatorius igit in rubra bili est oīs tern⁹. in pituita/ oīs dies. in atra bili/ omnis quaternus. Sanguis vo nullo hoꝝ numero estuat. Hoꝝ dierū Hippocrates meminit. b. Sudores febricitāti/ si statiz īceperit/ boni: ꝛ tertio die/ ꝛ quinto/ ꝛ septimo/ ꝛ nono/ ꝛ vndecimo/ ꝛ quartodecimo/ ꝛ reliqua. Dum eniz virt⁹ ipsa humorqz ipse nocuus ad preliambuluz assurgunt aliqd humoris sudore/ mictura/ aut ex cremētis pellit: vel cōtra quicq̄ virtutis īminuit. obque etiaz nō incōcinne a nostris intercedentes nuncupari assueuere: ob antiquis (auctore Celso) crisimi. Nam sepicule hys in dieb⁹ crisis perfici solet/ hys de causis: aut q humor sit nimis furibundus/ ac incendens. aut q humor paucus est nimisqz beneficus: inde retardatur decretuz/ nō ad decretoriū diem: sed ad puocatoriuz. aut q puocatori⁹ est vt affinis (teste Galeno) ipsi decretorio. aut q aliquo eoꝝ cōtingere pōt bona celi constitutio. vnde virtus adiuta potest nocuū humorez dirimere. quis decretorius quis ve indiciarius / quis ꝛ prouocatorius: perspicuum sit intantum.

Quis prouocatori⁹. Hippo. Intercedēs ꝛ qre Celsus. Gale.

Enuntiatum decimūquintum.

¶ Contingit interduz dies hosce inuicez cōmutari: alternasqz vices inuicem subire.

Alternatio dieꝝ. Gale.

Qui puocatorius est: effici potest decretorius quatuor dictis causis vt dixit Gal. cōtra etiā decretorius vicem puocatoriȷ subire potest: est enim. vij. ad. ix. prouocatorius. Ad hec. xi. effici pōt decretorius/ vt pter celestem constitutio. ꝛ pter humoris contra virtutem instigationem. Quod igitur naturale est alicui/ potest accidentibus euerti vt scribunt naturales.

Cause.

Enuntiatum decimūsextum.

¶ Dies quartus septimi indiciarius est: octau⁹ principiū alterius septenariȷ exorit. vndecim⁹ etiā cōsiderandus est: quart⁹ eniz scōi septenariȷ est: itemqz decimusseptimus obseruādus: quart⁹ eniz a q̄rtodecio: ꝛ septim⁹ ab vndecio.

In vno vigēario q̄t obsuādi.

Vno in vigenario dies tres sunt decretoriȷ vt vij. xiiij. ꝛ vigesimus: tresqz indiciariȷ quart⁹ xi. ꝛ xvij. prouocatoriȷ oēs impares: ꝛ q̄n oīs septenarius octo costare debet dieb⁹ vno mō: alia rōne ex septez. Iuxerunt Hippocrates ꝛ Galenus oēs indiciarios enumerādos fore a medico replicatiōe: ꝛ inde quartus est a pmo: prim⁹ vo scōi quaterni vsqz in. vij. hinc septim⁹ est ꝛ octau⁹. nā replicato quarto: is vt duo capiet. Ad hec omni in vigenario secūdus septenarius/ decretorius enumerandus est vt duo vt. xiiij. pro fine secūdi septenariȷ ꝛ pro pncipio tertiȷ/ ꝛ inde vigesimus vt. xxi. habet. Septim⁹ aūt ꝛ. xx. integre enumerādi sunt. Nam octauus secūdi septenariȷ caput est: vt. xxi.

De numeratione.

primi septenariȷ in scōo vigenerio. oēs item terni prouocatoriȷ simili rōne replicatione inter se cōsiderādi numerandiqz sunt: nō eniz esset quint⁹ ternus a tertio: nisi tertius vt duo habeat. Indiciarius iccirco enumerādus est replicatione vt sit dimidiū totius septenariȷ. Tum vt septenarius octonariȷ vicez subeat. decretorios aūt primuz ꝛ vltimū integre. xiiij. replicatione dinumerare opus est/ vt. xx. dies vicem subeat. xxi. ls a rebus Archigenes oēs hosce integre cōputari iuxit. Aiaduersione dignū: Galenū enumerasse in morbis dies vsqz ad. cxx. deinde precipit nō dies/ sed menses obseruari vsqz ad. xlviij. post hos nō menses ipsis in morbis animaduertit: sed annos. Naz in morbis pmis diebus adest ingens cōflictus ob humoris ac virtutis pollentiā: inde quom imbecilla virtus fit: remanet in mensib⁹ decretoria vis. post vo menses: quom cōtinuo iminuēdo pcedat: vis decretoria in annis obseruatur. Simili rōne in vigenariȷs dieruz obseruari iubet. Nam pmo in vigenario ob virtutis pollentiā aiaduertēdi sunt septenariȷ/ ꝛ quaterni/ ꝛ terni. omnib⁹ enim in his primo in vigenario crises fieri assolent: eo q nonduz virtus iminuta est. post primū in quadragesimuz vsqz scōo: videlz in vigenario/ obseruādi sunt/ tum septenariȷ/ tum quaterni: eo q adhuc vires adsunt. Tertio in vigenario vsqz in. lx. vires decretorie obseruādę sūt in septenariȷs: quom plus e pncipio virt⁹ ipsa deficiat. Ceteris vo/ in vigenariȷs/ vsqz in. cxx. vigenariȷ sunt perquirēdi. Naz solum in his crises visunt: quom virtus fit ꝛ plus etiaz imbecilla. post hos menses obseruādi sunt nō secus vt dies post menses anni aiaduertēdi siliqz rōne obseruādi. Est preterea aliud attētione dignū horas dierū nō eadē rōne colligēdas oībus in dieb⁹ primi vigenariȷ. Naz in primo quarto attēdende sunt nouē pmę horę. Sunt eniz in preliambulo pollētiores. Scōi vo quarti hoc ē. xi. pmę tres horę sunt aiaduertādę. Naz obseruatiōe cognitū est eas esse cōcitatiores. Tertiȷ vo quarti hoc est. xvij. pmę. xxi. horę sunt perquirēdę: eo q obseruatio docet eas esse graniores/ ac seniores. Simili ratiōe in septenariȷs. Nam in primo. vij. primę. xvij. considerādę: in scōo. vij. hoc est in xiiij. primę. xi. Tertio in septenario hoc est in. xx. primę similr. xvij. sunt diligēter perquirendę: rem hāc obseruatio medicoꝝ docuit: sed celestiuz rerum scriptores aiunt hoc esse/ eo q luna hys in horis peruenit vel ad quadrarū cardines/ vel semi quadrarū: qua in re luna pollentior ac fortior habet. sed an res sic se habeat: parū medicis confert: satis sit eis obseruationē id indicasse. opus est etiam aiaduersione in ceteris vigenariȷs. nam horę nō sili rōne colligendę. Scōo eniz in vigenario vbi quaterni ꝛ septenariȷ tantū obseruant/ horę duę sunt minuēdę/ tuz a quaternis/ tum a septenariȷs. Tertio vo in vigenario / vbi septenariȷ tm̄ cōsiderantur: quatuor horę iminuēdę vbi in ceteris obseruent vigenariȷ/ sunt sex demendę. vbi causa pmo in septenario primi vigenariȷ. xvij. horę erāt obseruandę: in pmo septenario scōi vigenariȷ. xv. horę tm̄ sunt pollentes: ꝛ ita in quaternis ceterisqz septenariȷs ac vigenariȷs obseruet. rei huius rōnez afferunt/ eo q virtus cōtinuo iminuendo pcedit: vt diximus. Curiosa igit medicoꝝ ingsitio vsqz in tantū ꝛ de dieb⁹ ꝛ de horis obseruationibus diuturnis assurgit. est etiā attētione dignum nō simili rōne in cōtinuis ꝛ intercisis morbis dies fore enumerandos. Naz in morbis perpetuis ac ptinuis dies enumerant: ꝛ ita quartus iudiciarius est. vij. Septim⁹ vo decretorius/ in quo ptinuis in morbis desinere solet febris. ipsis vo in morbis interpolatis obseruant accessiones: ꝛ ita quarta accessio in pmo septimo cōsiderāda est. septia vo in. xiiij. die: in quo desinere solet. De hȝ aūt septimus

Opinio Archige. Gale. De termino nūeri. Ubi dies vbi menses: vbi anni: ꝛ quare obseruant. De vila dieꝝ in vigenariȷs. De obseruatiōe dieꝝ mensium ꝛ annoꝝ. De fortitudie horaꝝ. Nō astronomoꝝ. De horaꝝ subductione.

dies in quo quarta assurget accessio ad.xiiij.vt quartus in cōtinuis ad.vij. Celsus.iij.suç medicinç libro argumētis Asclepiadis cōtra Hippocratē insurgit ostendens obseruationē hanc vari āesse/neqz vllo in die/qz par/impar ve esset/his maius vel minus periculum esse dixit: primo φ interdū peiores dies pares fiunt: scdo qz nōnunqꝫ in ipso morbo dierūz ratio mutaẜ: fitqz grauior: qui remissior eē cōsueuerat.iij.φ ipse.xiiij.par est/in quo esse magnā viz antiqui fatebanẜ.iiij.quom octauū primi naturā habere secūdi septenarij cōtendant.nam ab eo secūdus septenarius numer⁹ inciperet: cur.x.ac.xij.nō acceperunt tanqꝫ potētiores:quom ab octauo.x.sit tertius: a.x.terti⁹ est.xij. ꝑpter hec ꝛ aliqua alia. Inquit medici nō dies numerare debere/sed ipsas accessiones intueri: ꝛ ex his cōiectare crises ꝛ qn̄ cib⁹ dandus:qn̄qz medicia. sed hec pace Celsi medicinā nō sapiunt. Nam enūtiata medica nō in oībus vera esse opꝫ/sed vt in plurib⁹: quecūqz eniꝫ Hippocra. ꝛ Gale.de dieb⁹ scripserūt: obseruatio frequēs adinuenit: quç sunt aūt vt frequētius vera:possunt vt raro impediri/efficiqz falsa.φ igiẜ pares sint iterdū peiores:id est interdum nō frequētius:sili rōne raro dierū rō mutaẜ:frequētius vo est eadem.xiiij.pręterea est par vno mō:altero vo/impar/pro qr̄to replicationē ꝛ horas ipsius.xij.cōtinet.etiā ꝛ si octau⁹ ṗmus sit secūdi septenarij ratio ternoꝝ a.vij.enumerāda est/idcirco.ix.est ternus a.vij.xi.a nono.xiiij.ab.xi.xv.a.xiiij.xvij.a.xv.xix.a.xvij. vnū tn̄ est dubitatione dignū:φ Gale.enumerādo dies: eos cōputat vna hora min⁹:qđ dissonū videẜ astronomis/ꝛ ipsis medicis obscenū.astronomis qdeꝫ. Nam lune mot⁹ eiusqz peragratio per.xij.signa in regularis est. Medicis vo/φ primis in dieb⁹/morbo videlꝫ increscente/accessio anticipat plus vna hora.ipsoqz cōsistente/nulla fit accessionū antecessio ipso iminuēte accessionū fit postpositio. Inde dies medicialis vbi incremēto morbi vna hora anticipare vꝫ:in ꝯsistētia ꝯsistere/in iminutiōeqz postponere videbiẜ:ꝛ ita nō ꝑ dieꝝ obseruatiōes/sed ꝑ accessiōes/dies aiaduertēdi sᷓ. Tū.n.dies ē/q̄ accessio fit:qꝛ ab accessiōe dies obseruādus/nō a nuō:rē hāc posteri⁹ diligēti⁹ ꝑgremus:nūc vo satꝫ sit locū mōstrasse difficultateqz aquisse.

Enuntiatum decimūseptimuz.

¶ Humoris nocui euacuatio cōuenientes per regiones medici auxilio decretum est medicinale. Tēpus vo quo medicus sui auxilio humorē euacuat: medicinalis decretori⁹ est dies.

Duplex decretorius a medicis colligi ꝯsueuit: alter quo sponte sua/nulloqz medici auxilio humor obnoxius a nā ipsa euacuatur:ad męniaqz totius corporis vel extra educiẜ: hunc natura ac idiotropia decretoriuꝫ faciūt.alter quo natura ipsa sponte sua nihil educeret: verū beneficētia ac medici auxilio rem nocuā naturāqz hostileꝫ fugat: hūc medicinaleꝫ decretoriū facimus. quēadmoduꝫ eniꝫ in decreto nāli tria cōcurrunt virtus ipsa.: materię nocuę ꝑuocatio/ac celi ꝯstitutio:ita ad hoc medicinale decretū/cōcurrit primo virt⁹ ipsa.naꝫ natura sola illa sanat:adest materię nocuę ꝑuocatio/quę auxilio medici/quouis inducitur.ita eniꝫ pharmacon virtutē ꝑuocat: vt in die natura decretorio humor. op⁹ est etiā in pharmacis cęterisqz auxilijs medicoꝝ/vt celestis cōstitutio obserueẜ: vt dicemus.est aūt corpis auxiliuꝫ (auctore Celso) aut demēs aliquā materiā/aut adijciens/aut euocans/aut reprimēs/aut refrigerās/aut calefaciēs simulqz aut durat aut mollit.demiẜ mā/sanguis detractiōe cucurbicula delectiōe/vomitu/frictione/pestatione/oīqz exercitatiōe/corpis

abstinētia/sudore. Quidam aūt medicinę peritissimi sanguinis detractionē inter medicinales crises nō dinumerant:qua e re pręcipiunt sanguinē esse detrahēduꝫ omni die oīqz hora/dūz surgat necitas. Auicēna aūt ꝛ Gale.medicinę auctores nō ignari aiūt sanguis detractionē calefacere etiā bilē pituitā frigefaceẜ:idcirco vbi curatio ꝑnecessaria nō fuerit:obseruare iubēt diē ꝛ horā: ꝛ mitiores: frequēt nos pleureticū mihi iuxim⁹.vij.ipso in die/ꝛ mox penit⁹ ab apostase ꝛ febre ꝯualuit.erat.n.coacta curatio.

Enuntiatum decimūoctauum.

¶ Dies oēs supuacui sūt medicialr decretorij.

Superuacui dies vno in vigenario ij sunt:qui nec ꝑuocatorij/nec indiciarij/nec decretorij sūt/vt in cholericis.ij.vi.viij.x.xij.xvi.xviij. hi eniꝫ oēs idcirco supuacui sūt quom omni careant nālitate:nec enim ꝑuocant:nec indicant:nec decernūt. Sunt aūt medicinalr decretorij: qꝛ in quolibet eoꝝ medicus pōt naturę auxilium suū pręhere/alijs nō aduersantib⁹. Simili rōne cęteris in vigenarijs colligi possunt ac diligēter aiaduerti. Non desunt/qui velint medicinales decretorios hos ipsos eē: qui naturales/argumēto φ medic⁹ est naturę fauissor. quom igitur die naturalr decretorio nā ipsa moueat.ergo ꝛ ipso eodeꝫ die medicus motū iubere debet.adde φ humor nocuus facilius dum est in motu educiẜ:qꝫ dum quiescit.est auteꝫ in motu die ipso naturalr decretorio.igiẜ eo die erit illi⁹ cōueniētior educio. Galenus/Hippocrates/ꝛ cęteri medici greci ꝛ itali iubent dies decretoriū/indiciariū ac ꝑuocatoriuꝫ esse obseruādos.in supuacuis vo aluum esse educendam. Naꝫ quom pharmacon laborem pręstet ꝛ quoduis aliud medici auxilium/dies etiā ipse decretorius dolores increscat:opus est vt die decretorio medicus sileat:ne dolores dolorib⁹ addat:duasqz simul ingrauescētias iniungat. Maur⁹/ꝛ Arnaldus ꝛ multi nostri medicinę scriptores aiunt in morbis parib⁹ vt in pituosis ꝛ melancholicis omni die aluum esse mouendaꝫ. In pituosis cōstat:qꝛ oīs dies ingrauescēs est.melancholicus vo humor/quom sit grauis/inagilis/ac durus:die motus humoris educendus esset:ꝛ qđ plus/hora interlunij vel plenlunij:eo φ maior tunc humoꝝ motus:verū hec res cōsideratione eget.

Enuntiatum decimūnonum.

¶ Dieꝝ medicinalr decretorioꝝ prim⁹ est.viij. post hūc.x.post hunc.xvj.post hunc.xij.post hūc.xviij.post hūc.vj.vltim⁹ hoꝝ scđs est.

Superuacuos dies diximus esse medicinalr decretorios: nullosqz in eis esse indiciarios/siue ꝑuocatorios:verū aliqui magna sua ꝑte natura sunt boni ad eductioneꝫ/aliqui min⁹. Omniū aptissimus est octau⁹ ṗmo φ virtus nondum iminuta est:materiaqz nocua nonduꝫ mitescit. Scđo φ raro post.vij.perfectū visuꝫ est naturę decretū/qua e re opus est vt quicqꝫ auxilij naturę efferaẜ: quod e materia ipsa quicqꝫ subtrahaẜ. Tertio φ eo die magna ex parte humor nocuus cōquoct⁹ est. Tria sunt quę impedire possunt medici auxilium. Primus est vt nihil natura ipsa fecerit septimo ipso die. Nam interduꝫ natura crises inijciat:quas deinde die ꝑuocatorio perficit:qua e re medio tpe sileat medicus. Scđm vt notę pollētis rixę in subsequētib⁹ cōtingentis nō adsint. Tunc eniꝫ octau⁹ est vti noni tyrandus. Tertium vt auxiliuꝫ fit nō coactū/nonqz violentū.vbi nāqz necessitas vrgeret:dieruꝫ nulla est hāda cura.veruꝫ laudo vt nunqꝫ omni ex parte aluus educaẜ:semp enim ipsi naturę quicqꝫ relinquēduꝫ. Difficile eniꝫ fortasse est medico quātitateꝫ materię nocuę co

Margin notes (left): Argumē. contra Hippo. | Contra Celsuꝫ p Hippo. | Contra Gale. ꝯ interuallo horaꝝ. | Duplex decretorius. | Quę ī medicīali decreto. | Celsus

Margin notes (right): Auxilium medici mltiplex. | Auicēna Gale. Sāguinis detractio ñ est medicinal crisis. Casus | Qui supuacui: ꝛ q medicialr decretorij | Positio q̄rūdā dīu per medicinalr decretorijs. Argum | Cōtraria positio. Gale. Hippo. Positio tertia. | Maurus Arnaldus | Octauus primus. | Impedimēta opinionis medici.

Secūdus decimus.

gnoſcere. poſt hunc decimus eſt ſcđo loco aptus eductiōi. eſt eniȝ decimus aptior ſexto. naȝ ſextus eſt ſeptimo ꝓxi mus. Illiuſqȝ frequentiſſime tyrandus. eſt item ſecundo promptior: raro eniȝ ſcđo die materia ipſa conquocta eſt. eſt ⁊ duodecimo etiā melior. Nam duodecimus eſt deci motertio ꝓximus: qui maxim⁹ eſt. eſt decimoſexto ꝑrior quom eo die virtus imbellior ſit illi rōne ⁊ decioctauo melior. Poſt hūc eſt decimuſſextus ꝑpter ſimiles rōnes. poſt hunc ſimili rōne. xiȷ. eſt. poſt hunc decimuſoctauus eadeȝ rōne. ⁊ in cęteris ſimili rōne dicēduȝ. vt vͦ primo in vigenario ſuperuacui dies ſe habent: ⁊ in cęteris credē dum. Jam erratū medicoꝝ noſtroꝝ nunc pȝ. ante enim ſeptimū raro educendum eſt / nec in quarto / nec in ſexto aluus educēda: liquāda tñ eſſet / ⁊ in quarto magis / ⁊ ſub trahenduȝ etiam quicꝗ̄. vnde Hippo. inquit ea quorum criſis ſit: quorūqȝ facta eſt / ęqualr̄ neqȝ mouere / neqȝ mo tu quicꝗ̄ agere / neqȝ pharmacis vti / neqȝ aliȷs ꝓuocatio nibus: ſed opus eſt ſinere. Ubi tñ in ſeptimo nulla futurę criſis ſpes adſit / aliq̄d materię in quarto ſubtrahere con fert. Poſt ſeptimū / quom raro omni ex parte criſis ſpe ctet: educere bonū eſt / ſeruatis (vt diximus) cęteris quę auxiliū medici īpedire pñt. Hęc tñ ītellige / ſi inchoātib⁹ morbis / nihil eē mouēdū vi: vt Hippo. inq̄t. nā vbi māę furioſitate mouēduȝ eē q̄cꝗ̄ videret: inchoātib⁹ morbis mouere quicꝗ̄ debem⁹. q̄re nō ab rōne iuniores dicunt hęc non cura coacta / ſed regulari eſſe intelligenda.

Tertiꝰ decimuſſextꝰ Quartus decimuſ ſecūdus.

Cōtra medicos retē tiores.

An añ ſeptimuȝ ſit edutio cō ueniens. Hippo. Quid circuitus.

Enuntiatum vigeſimum.

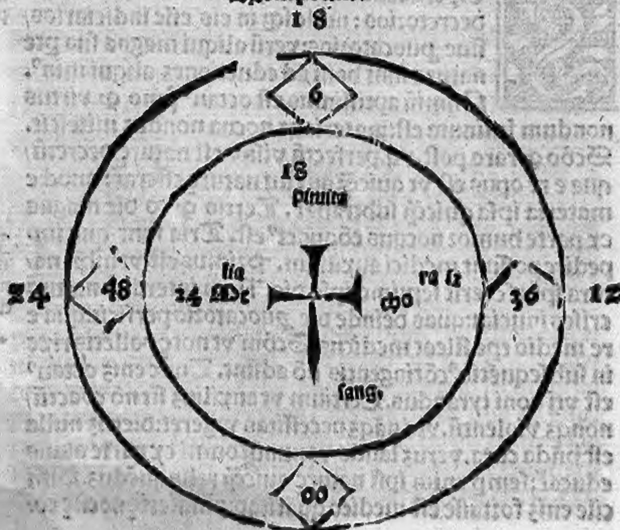
¶ Rubrae bilis circuitus ad horaȝ ſexageſimā eſt. atrae bilis ad nonageſimāſextam. pituitae ad quadrageſimāſcđam. rubrae bilis auteȝ ac ceſſio ad q̄drageſimāoctauā. pituitae ad vigeſi māquartā. atrae bilis ad ſeptuageſimāſcđaȝ.

Quid acceſſio. De ꝑduratiōe acceſſionum ac ꝑiodoꝝ.

Uod gręci periodum noſtri circuitū vocant: eſt aūt circuit⁹ ex duabus acceſſionib⁹ vnaqȝ quiete media cōpoſit⁹. qđ vͦ gręci poxiſmuȝ noſtri acceſſionem appellant. eſt aūt acceſſio vna pars circuitus. In rubra bile aceſſio. xiȷ. ꝑdurat horis. q̄es vͦ. xxxvi. q̄ e re circuit⁹ rubrę bilis ſpa tio. lx. horaꝝ cōtinet. In atra bile acceſſio. xxiiȷ. ꝑducit horis: q̄es. xlviiȷ. tot⁹ igit circuit⁹ / ſpatio. xcvi. ꝯtiebit. In pituita acceſſio. xviiȷ. horis q̄es vi ꝑdurāt. Igit circuitus ſpatio. xliȷ. hēbit. ſāguis vͦ nec circuitū nȝ acceſſiōeȝ hȝ. vñ vͦ ſint hęc: obſuatio docuit me^cos. aſtronomi vͦ cęle ſtes forās ꝯſiderātes / cāȝ ad īuenerūt / vt poſteri⁹ dicem⁹.

Exemplum.

Enuntiatum vigeſimūprimum.

¶ Uere ſanguis īcreſcit: aeſtate rubra bilis: au tunno atra bilis: hyeme pituita. Itēqȝ prima diei nālis ꝑte / ſanguis īcreſcit. Scđa / rubra bi lis. Tertia atra bilis. Quarta pituita.

Uemadmoduȝ ſunt quatuor anni tempora: ver videlȝ / eſtas / autūnus / ⁊ hyems / ęſtas cali da ſicca rubrę bili. autūnus ſiccus / frigidus atrę bili. hyems frida / hūida / pituitę ſimilis: ita nālis dies / qui ſpatio vigintiquatuor ho rarum cōtinet / quater ſectus quatuor ꝑtes cōtinet / tem poribus quatuor anni cōueniētes. vnde primis ſex horis ab ortu ſolis / increſcit ſanguis: eſt eniȝ tempus illud diei cōueniens veri. ſecūdis ſex increſcit rubra bilis. Nā ęſta ti conuenit. tertiȷs ſex atra bilis: ꝙ autūno. vltimis ſex / pi tuita / ꝙ hyemi: inde ſol rurſus exoritur.

Diuiſio temporꝝ.

De humorum incremento.

Enuntiatum vigeſimūſecundum.

¶ Laeſum eſſe cōſuetis in operibus primo in diuiduo in tꝑe aptū ſenſibilib⁹ notis apprehē di / eſt aduerſae valitudinis principium.

Ophiſtę aduerſę valitudinis negant primū: nam quom ęgrotatio ſit alteratio quędam / ⁊ motus: ſit aūt ſexto auſcultatiōis phyſicę tra ditum nullius motus eſſe primū accipiēduȝ: ⁊ ęgrotationis etiā primū negarunt: cui⁹ ſnię Xeno elates fuit. Aliȷ fatentes id eſſe primū qđ aptuȝ eſt nobis ſenſibilib⁹ notis primo apparere / dixerunt pręuiaȝ morbi fractionē / quā arabes alimelileti vocāt eſſe ęgro tationis initium. Aliȷ primā horaȝ qua ęgrotus decubit. Deficiunt aūt iſti oēs. Primi quideȝ. nam (auctore Hal.) ſenſibus inixus / id morbi principiū capiet: qđ ſuis a ſenſi bus indiciȷs ⁊ notis ſenſibilib⁹ aptū eſt ſentiri. Tale aūt eſt lęſum eſſe cōſuetis in operib⁹ ꝑmo indiuiduo in tꝑe. Secūdi etiā deficiunt: qđ nō eſt iam principiū / qđ nō eſt prima rei pars: fractio aūt pręuia nec morb⁹ eſt / nec mor bi pars. Tertiȷ etiaȝ. nam corpore ⁊ viribus robuſtus plu ribus dieb⁹ ęgrotari pōt / nō tamē decubere. primū indiui duȝ tempus morbi eſt / in quo morbus eſt / ⁊ per ſigna ac indicia ſenſibilia aptum ſentiri / ⁊ antea nō erat / nec ſen tiri aptum. tale eſt primū (vt aſtronomice loquar) minu tum morbi: ad qđ aſtronomi thema cęleſte cōſtituere ſo lent: eius modi eſt (vt ita loquar) prima morbi acceſſio. Emergūt tñ aduerſus hęc ambiguitates. Prima ꝙ reci diua febris eſt noua: ſed an febre ꝑma an ab ipſa initium accipi đbeat: ex nr̄o enūtiato nō ꝯſtat. Scđa vtrū a febre apoſteſis: an ab apoſteſe ipſa initiū colligēduȝ. Tertia in apoſteſe coſtaꝝ: vtrū ab apoſteſis initio: an a pure. Quar ta đ febre partū ſequēte / vtrū a ꝑtu ipo / an a ꝑmo febris. Quinta de partu ipſo a quo initiuȝ colligēduȝ. Sexta de ethicę ꝑncipio. Ultima de pręgnatōis initio. hę ſunt quę ambiguitatē faciunt. vt aūt res iſta aperiat: repetendum ꝑmo ꝑn^m morbi eſſe minutū primū horę: quo rixa iter hu moreȝ ipſuȝ nocuū virtutēqȝ emergere incipit. Petēduȝ ſcđo aduerſas valitudines quaſdaȝ eē e morbis aliȷs de pendentes quaſdaȝ abſolutas. Tertio ꝙ quędaȝ toti cor pori gnāles / vt febres: quędaȝ particulares / vt apoſteſis. Tunc ꝑma delet ꝙ recidiua e radice pendens cōputari ſolet e radice ipſa. quę vͦ abſoluta eſt: e prima ſui motus acceſſione colligēda eſt. Simili rōne de febre apoſteſuȝ / ipſa ab apoſteſis acceſſione ꝑma obſeruāda eſt. Nam ab illa exorit. eodeȝ etiā modo ſi apoſteſis vt aduerſa vali tudo eſt / accipiat eius mali initiuȝ eſt ipſa ab apoſtaſe / ſi vt cōquoquit (qđ exire vocant / e quo exitura) initiuȝ eſt a conquotione.

De principio mōbi poſitio ſophiſtaruȝ.

Xeno elates.

Pria 2a. Tertia p. Impugnatio. Quid initium.

Dubitationes puchrę. Prima Secūda Tertia Quarta Quinta Sexta Septima

Quid principium. Prima petitio.

a cōquotione. de febre partū sequēte, fuit apud medicos dissensus. Gal. nāq3 a partu ipso docet initiū esse assumēdum. Alij φ part⁹ res nālis est a febre ipsa, ⁊ non a partu initiū colligi precipiunt. Tu vō obseruare debes an febres a partu ipso exoriant, an e ꝓprijs causis seorsum cōtingentib⁹, qđ ijs notis obseruare potes: vt si in scđo siue tertio die a partu, si dolores part⁹ fuerit graues, si mulier debilis ac imbecilla: tunc febres e partu ipso exoriunt, ⁊ ita e partu colligendū initium est. vbi aūt cōtra sit vt φ nec tertio die, nec dolores increuerint, nec mulier imbecilla. Tunc e febre ipsa initiū erit. Simili rōne in partu ipso: est enī part⁹ ipsius initiū quom dolores ingrauescunt. Tunc enī ⁊ rixa initiat. De ethica discrepāt medici. Illud aūt obseruādū est φ si ethica ab humorali febre exorit initiū ab illa colligēdū est. vbi vō ethica ipsa ꝓprijs causis incipit: pma pars eius ethicę initiū est multa alia tradunt medici: quę omittant. Hęc sunt quę medici prodeunt de dieb⁹ decretorijs nulla rōne, nullaq3 cā moti: sed sola obseruatiōe, atq3 experimētoꝝ virib⁹ fulciti: qđ medici sufficere Auicēna autumat. Nam rerū causas pergrere op⁹ est physici. Gal. āt medicoꝝ pnceps neq3 id sufficē, neq3 medicis pdesse, nec pulchrū eē ꝯcedit. Nos aūt dissensus hosce ad tēp⁹ mittim⁹. sat. n. nobis sit cupiētib⁹ esse rei ⁊ cāꝫ scire: rez hāc isto ordine absoluere: post hęc igit ad hoꝝ cās trāsigamus.

Hale. Tertia. positio. Gal. de ... per ... Secunda positio. propria positio. signa febris ... Quantum medici. Quantum Gal.

¶ Eiusdem Augustini Nyphi de decretoriorū causis Liber Secundus.

Enuntiatum primum.

¶ Pro sciētia decretorioꝝ necessariū est praecognoscere idiotropias. xij. signoꝝ, ⁊ septē planetarum: necnon eorundem configurationes: ad haec ⁊ vires eorum.

STelle (teste Aristotele) agunt in nobis motu lumie. Scđo vō alios agunt etiā in fluxib⁹: idcirco opus est pręscire. xij. signoꝝ idiotropias hoc est peculiaritates, vel nālitates: necnon ⁊. vij. planetaꝝ: ⁊ qꝛ agūt lumine: qđ est irradiatio quędā, irradiatio vō configurationib⁹ perficit: opus est pręcognoscere cōfigurationes: ⁊ qm̄ agūt influxib⁹: opus est pręnotare, quib⁹ mēbris influant, quib⁹ ve nostri corporis partib⁹ imittant. oībus enim ex his scia cāꝝ decretorioꝝ colligi poterit. Multa alia adijci possunt: quę ex astronomia ipsa perquirant: nos enī breuitati indulgentes tm̄ vtilia, ⁊ necessaria medico assoluemus. Illud tm̄ ante oīa petēdū sit me oīa pro Claudij Ptolemęi pceptis esse pditurū, hūc. n. pncipē astronomoꝝ facimus nec minorē Arist. illū phicoꝝ deū hūc astronomoꝝ monarchā.

Quo stelle agūt in nobis. Quot necessaria p̄scire. Quot ad decretoria. Pto lemęi.

Enuntiatum secundum.

¶ Saturni stella maiori ex parte infrigidat, minori vō exiccat. Iouis stella tēperat, aliqua tm̄ ex parte calefacit. Martis omni ex pte exiccat, exuritq3 suo calore. Solis maiori ex pte calefacit, minori vō exiccat. Ueneris tēperat, aliqua tamē ex pte humectat. Mercurij maiori ex pte desiccat, in humore tēpat. Lunae humectat.

HEc sunt quę Ptolemę⁹ apotelesmaton libro primo de qualitatib⁹ planetaꝝ prodit. Sed hoꝝ cās inuestigare longe est a medico. Sūt pręterea stellę ipsę causę primę ⁊ nō ab alijs tales. Quod igitur sol calefaciat: obseruatio docuit. nemo enim dum solis radijs parat exponiturq3: dubitat rez hāc. qđ minori ex pte exiccet: argumēto pꝫ, φ e nostris corpib⁹ humores exhalare cogit e marib⁹ ipsis dulces aquas exoluit. nāles physici eum calefacere pbāt φ oīuꝫ lucidissim⁹ ac maior est. Huius rei exemplar est φ cęlū aīal est e cęlesti corpore ipsaq3 aīa cōstitutū: eius stellę partes sunt: cordi quidem silis sol. luna vō cerebro: qua e re vt cor fons est caloris oīumq3 totius corpis virium, sic sol oīuꝫ stellaꝝ calidior ac pollentior, vt vō cerebrum humidius, ac oīuꝫ virium capax, ita luna humidior oīum stellaꝝ virium mū. est enim vt Aristoteles inquit. terre silis. calefacit igit sol, hūectat vō luna: qđ argumēto ħ deprehēdit, φ ipsa icrescēte iminuēte ve, increscūt, ac īminuūt nostrę humiditates. Qđ vō Saturni stella infrigidet: argumento pbat Ptolemęus φ a sole ipso ⁊ situ ⁊ idiotropia, ⁊ nā discrepat. obseruatione vō, φ cū sole configuratus varias qualitates cōcitat, semper tamē frigus. Quod vō Albumasar ꝯ Ptolemęum inducit: puerile est nec nālis scię sapiens. Iouem temperare Ptolemęus autumat argumēto φ situ medius est inter solem martēq3 ⁊ saturnū, in cęlestib⁹ vō corpib⁹, qđ situ mediū est, ⁊ nā mediare op⁹ est (auctore Auerroe) qđ Albumasar ignorat. Martē exiccare vrereq3 argumēto φ prim⁹ est soli: cuius sphęra exferuet: qua e re ⁊ specie idiotropiaq3 soli pximus erit. Uenerē temperare paruq3 humectare: argumēto φ interiacet soli ac lune, humectat vō φ lunę simillima quātitate videlꝫ luminis. Mercuriū ait exiccare, eo φ nunq̄ e sole magna intercapedine seiungit. Humectat aūt interdū qꝛ lunę finitimus. Exemplar vō hoꝝ est. Naꝫ sol celi cor luna cęli cerebrū, Saturn⁹ lien, Iupiter semen, Mars testes, Uenus iecur, Mercurius fel: idcirco ijs exuperant qualitatib⁹: qbus ptes hę in aīalib⁹ exercuerint. e qualitatib⁹ his astronomi sexum planetis ac signis tribuūt: qđ poetico more (nam poetę pmū cęlestia pdidere) cōcedit: feminei sunt. naꝫ humiditas feminea vis est: vt luna ⁊ venus. qui aūt calore exuperāt mares. naꝫ calor virilis vis est: vt sol ac iuppiter ⁊ mars: frigus etiā agit: idcirco est saturnus masculinas vires possidens. Mercurius φ siccitatem ac humiditatem pariter operatur: hermaphroditus est planetaꝝ.

Prole. De causis qualitatum stellaꝝ nihil ad medicos. Nāles. Sol calefacit. Exēplar. Luna q̄lis. Aristo. Qualis saturnus. Argumēt Alb. solo. Iouis q̄litas. Martis qualitas. Uenus. Exēplar. Mer. De iecu cęlestiū ⁊ que re.

Enuntiatum tertium.

¶ Calefaciunt ac infrigidant planetae quinq3. Tum pro configurationib⁹, quae sui cum sole collocatione formant. Tum pro figuris, quas in orizonte formant. Simili rōne ⁊ masculinizare ac foeminizare perhibentur.

Habent planete ad solem, ⁊ ad ortum cōfigurationes quę quidē ad solem sunt: habit⁹ a nostris nuncupant, vt orientalitas, occidentalitas, matutinatio, ⁊ vespertinatio. quę vō cum ortu: configurationes nūcupant. Planetę igit quom pręcedentes solem oriētales vel luccani existunt: frigefaciūt ac masculiniscant: argumēto φ sunt in dextro solis: dextrū enī solis supra terra est, ⁊ dextrū calidius sinistro: cōtra vō vbi sequētes occidui fuerint, calefaciunt ac femininescūt: argumēto φ in sinistro sunt solis: qđ cęteris in aīalibus frigidius existit. Cęluꝫ pterea quatuor tractib⁹ designat: primus videlꝫ ab ortu ipso in culmen, hinc oppositus situ est ab occasu in imum. ambo hi calidi sunt tractus: primus quidem φ dexter ac totius mundi dextro pximus: huic cōtrarius φ cōtraria eiusdē sunt generis idiotropięq3. Tertius a culmie ad occasuꝫ: huic ꝯtrarius ab imo in ortū. Ambo ij frigidi eo φ pmus in sinistro, ac sinistro mundi constitutus. Secūdus φ illi aduersans cōtrariusq3: quoꝝ genus est vnum. Qua e re

Cōfigurationes ad solem. Ad ortū. Quo planetę sexum assumūt. De tractu cęli.

planetę primo in tractu eiuſqꝫ cōtrario collocati calefaciunt ac maſculiniçant: cęteris vo frigeſcūt/ ac fęmineſcunt. Simili rōne ſoleꝫ ac iouem diurnos/ dieiqꝫ pręeſſe: argumento ꝙ dies nocte eſt calidior. Venus vo ac luna cōtra nocturnę noctiqꝫ pollentiores, ꝙ humidę. Mercurius mixtus hermaphroditus videlꝫ: ꝙ naturę eſt mixtę: in oriente diurnus / in occaſu nocturnus. vt vo calor diei temperet: ſaturnuꝫ diarium fecerunt/ diemqꝫ pręeſſe: frigore eniꝫ ſaturni calor/ diei ꝯtemperat: cōtra mars nocti ac nocturnus vt nox ipſę quali ratione ſit.

De conditione.

Enuntiatum quartum.

¶ Luna prima e ſua corniculatiōe ad diuidualitatem ſiniſtraꝫ vſqꝫ humectat. indeqꝫ ad pleniluniuꝫ: calefacit. Inde ad diuidualitateꝫ dextram: exiccat. Inde ad congreſſuꝫ: infrigidat. Idem ⁊ ſimilibus cōfigurationibus caeterorum planetarum cum ſole.

Synodus
Exagonū.

Uom ſol lunaqꝫ ꝑfecto çodiaci ptiū nuō fuerint: cōiunguntur: eorūqꝫ configuratio ſynodus grece, latine cōiunctio. quom vo .lx. partibus çodiaci a ſole diſteterint conoides gręce/ latine cornicularis eſt: eorūqꝫ cōfiguratio ſiniſtrum exagonuꝫ/ latine ſextilis appellat. Quom e ſole .xc. partib⁹: gręce dicotomos, latine ſemiplena aut diuidua eſt/ eorumqꝫ configuratio quadranguluꝫ ſiniſtrum. Quom .c. ⁊ .xx. amphicyrtos hoc eſt pręrumida / ſiue gibboroſa: eſtqꝫ cōfiguratio eoꝝ trianguluꝫ ſiniſtrū. Quom .c. ⁊ .xc. plena eſt / eiuſqꝫ configuratio / oppoſitio/ ſeu diametrum. ab oppoſitione ipſa in coitum vſqꝫ format rurſus tres ꝯfigurationes, vt trianguluꝫ dum gibboroſa eſt: quadranguluꝫ/ dum diuidua: exagonum/ dum cornicularis: verum primę ſiniſtre ſunt/ eo ꝙ poſt ſolem eiuſqꝫ in ſiniſtro. Secūdę vo dextre/ ꝙ ante ſoleꝫ: In dextroqꝫ ſolis cōſtitute. dextrum nāqꝫ ante ſolem orit. ſiniſtrum vo poſt. Qua e re luna e prima corniculatione eqꝫ ſynodo in ſiniſtrum quadranguluꝫ vſqꝫ mouet aeriam idiotropiā/ veris craſim/ ſanguineꝫ/ ac pueritiam. e ſiniſtro hoc triangulo in oppoſitum vſqꝫ: ignis idiotropiaꝫ/ ęſtatis craſim/ rubram bilem/ iuuentutēqꝫ. e plenilunio ipſo in dextrum vſqꝫ quadranguluꝫ/ terrę idropia/ autūni craſim / atram bilem/ ſenectutē. ab hoc vo in ſynoduꝫ rurſus aquę idropiam hyemis craſiꝫ pituitā/ ac decrepitatē. Res aūt hęc argumento comprobat/ ꝙ luna lumen e ſole ſuſcipit: qđ lumen tandiu lunę ipſi increſcit/ q̄diu ſolis in ea irradiatio increuerit. Hinc in primo quadrāgulo calefacit ac humectat pariter. Irradiationis aūt incrementuꝫ/ quom in pleniluniuꝫ proceſſerit/ calefacit materias: inde choleraꝫ mouet. Irradiatio vo dum iminuere incipiet / facit ſiccitatem poſt caloreꝫ/ ⁊ inde melancholiā cōcitabit. vltimo e quadrāgulo: quom oīno iminuat irradiatio: oīno calor iminutus erit/ frigus ve exuperans: inde pituitam ꝓcreabit. Quę Ptolemęus aduertēs libro .C. enuntiatoꝝ ingt. Quom luna eſt in primo quadrāgulo/ hoc eſt exquo a ſolis cōiunctione receſſit: corpoꝝ humiditates ad ſecūduꝫ vſqꝫ effluunt. in reliquis aūt decreſcunt. Hęc ⁊ Galenus in libro queꝫ de criticis inſcripſit: approbat. Aſtipulat ēt huic qđ in humidis videt corporib⁹. cancris eniꝫ in ipſis/ cerebro venis/ cęteriſqꝫ id genus / aptiſſime excreſcentia hęc cognoſcit: creſcente eniꝫ luna / humiditates affluūt. decreſcente: decreſcunt. vnde ⁊ ſtipites/ vt agricolę aiunt inciſi in plenilunio putreſcunt/ ob humoris plenitudineꝫ. Interlunio vo/ minime: cęteris etiaꝫ in plantis idem ſpectari pōt. tribus quideꝫ in ſuperiorib⁹. nam duꝫ quadrāgulantur ſoli humectant. dum diametrant: calefaciunt.

Quadrāgulum.
Triāgulū.
Diametrum.
Dextrum
Siniſtruꝫ
Quos humores tēpora anni mouent.
De cauſa horum.
Ptole.
Gale.
De cęteris planetis.

dum iteruꝫ quadrangulant exiccant. dum demuꝫ cōcurrunt cum eo: infrigidant. Mercurius vo ac venus quom nō poſſunt intātū e ſole diſtare/ mouent quideꝫ humores dum orientales ſunt/ vſqꝫ in primā ſtationem. calorem e principio retrogradationis/ dum p̄ma aſcēdunt nocte: dū vo aſcendunt nocte prima in ſtationē ſcđaꝫ vſqꝫ: exiccāt. dum rurſus dirigunt ac cum ſole coiuerint: frigefaciunt. Verum ijs in ſtellis valde eiuſmodi exuperatiōes ac humoꝝ excreſcentię/ vel decreſcentię latent.

De inferioribus.

Enuntiatum quintum.

¶ Sol cum accedit ad culmen noſtroꝝ capituꝫ eſtqꝫ in medio acceſſus: facit ver / ſanguinem mouet / ⁊ aerem auget. Dum vo ad culmen noſtroꝝ peruenerit capitum / aeſtateꝫ rubram bilem / ac ignem: dum rurſus conuertitur: qđ in medio fit conuerſionis / autūnuꝫ / atram bilem / ac terram: dum oīno a noſtroꝝ capitum apice receſſerit / hyemeꝫ / pituitam/ ac aquam: ſimili ratione ⁊ in diurna cōuerſione fit.

St autē ſol in anno dum caput arietis tenet in medio acceſſus/ illinc ad caput cancri facit ver/ ſanguinēqꝫ auget/ ⁊ aerem. dum in capite cancri eſt: tunc in apice noſtroꝝ capitum collocat/ illinc ad caput librę facit ęſtatē/ mouet cholerā/ ⁊ ignem. e capite librę in caput capricorni decurrens: facit autūnuꝫ ac atram mouet bilem: e capite capricorni in caput arietis peragrans/ facit hyemē ac pituitam. hūc q̄deꝫ motū per .xij. ſigna ſol in anno facit/ eſtqꝫ ab occaſu in ortuꝫ/ ſibiqꝫ nālis/ ac ꝓprius. Simili ratione ab ortu in occaſuꝫ ſol percurrēs/ motu quideꝫ nō ꝓprio. Sed firmamēti/ facit tp̄a q̄tuor / anni tēporib⁹ finitima. Sol eniꝫ ab ortu decurrēs inculmen cęli hoc eſt ad meridianū regionis facit diariū ver/ mouetqꝫ ſanguinē. e culmine vo ipſo in occaſuꝫ deſcēdens diariā facit ęſtatem ⁊ cholerā concitat. ab occaſu defluens ad imuꝫ/ facit autūnum ⁊ atram bileꝫ mouet ab imo: in ortum rurſus aſſurgens facit hyemē/ ac pituitaꝫ. qua e re enuntiatū .xxi. patebit. Naꝫ vt annuis tēporib⁹ mouent humores a motu ſolis per .xij. ſigna/ in mēſes ꝓp lunę cū ſole ꝯfigurationē: ita in diarijs tēporib⁹ fiunt hęc q̄tuor illis finitima.

Sol quo anni tēpora facit.
Quo i die facit tēpora q̄tuor.

Enuntiatum ſextum.

¶ Iuppiter ⁊ Ven⁹ beneficae ſunt nā. Saturnus vo ⁊ Mars maleficae. Luna aūt ⁊ Sol configurationib⁹ ſunt nunc beneficae nūc maleficae. Mercurius interdum beneficus interdum maleficus mixtione.

Ue ſunt beneficę qualitates: calor videlicet ⁊ humor. duę maleficę frig⁹ ⁊ ſiccitas. Inde iuppiter ⁊ venus beneficę ſunt natura / tum ꝙ temperatę/ tuꝫ ꝙ iuppiter calidus / venus humida. hę eniꝫ qualitates ꝓcreatiuę/ ac generatiuę ſunt. Contra Saturn⁹ ⁊ Mars maleficę: ꝙ Saturnus frigidus/ Mars ſiccus. ſunt aūt hę/ obnoxię/ ac interfectiuę. Sol vo ⁊ Luna/ quom ſint oīuꝫ planetaꝝ p̄ncipes/ ⁊ benefici ⁊ malefici/ interduꝫ eſſe debent. benefici quideꝫ/ duꝫ beneficis irradiationib⁹ planetas illuſtrant: vt triangula aut exangula radiatione / malefici vo/ dum maleficis cōfigurationib⁹ ꝓpulſant/ vt diametro/ cōiunctione/ ⁊ quadrāgulo. Mercurius autem/ quom ſit capax vtriuſqꝫ naturę/ beneficus ⁊ maleficus fit admixtiōe. dū eniꝫ beneficis admiſcet: beneficus ꝓhibet. dum cuꝫ maleficis: ⁊ malefici ſubibit naturā. Fit aūt planetarū mixtio. Primo

De beneficentia ſtellaꝝ ⁊ quare.
Quid mixtio planetarum.

tio. Primo qñ alter in alterius auctoritate cōstitutus sit etcōtraqz. Secūdo qñ sese inspiciunt. Tertio qñ corpore iuncti sunt eodez in signo: vel eadē in signi parte. Hęc aūt in nostro de calamitatū causis diligentius perquisiuim⁹. hęc generatiz de planetis dicta sat: 7 qm̄ planetę sunt formę: signa cęli sunt / vt mā. cōsequēs est vt de signis transigamus: scientia enim de forma prior est.

Enuntiatum septimum.

Signifer orbis in quo. xij. signa infixa sunt: per quaez planetae / sol etiā 7 luna cursus suos dirigūt: obliq̄ semp agitatiōe torquet.

Zodiacus grece latine signifer. xij. sectionib⁹ ab antiquis sectus est; quę signa nuncupantur: sunt autem his nominibus appellata. vz.

Aries.	Taurus.	Gemini.	Cancer.
Leo.	Uirgo.	Libra.	Scorpius.
Sagittarius.	Capricornus	Aquarius	Piscis.

Prima qdez tria Aries Leo Sagittarius calida ac sicca sunt. Scda vo Taurus Uirgo Capricornus frigida sicca. Tertia Gemini Libra Aquarius calida humida. Quarta frigida 7 humida. Sūt igit q̄tuor triāgularitates eiusdem idiotropię. Prima quidez ignea. Scda terrea. Tertia aeria. Quarta aquea. Sunt autez vltra hęc. xij. signa xxxvi. cęlestes imagies. In cęlo ipso stellatę ac infixę. In quibus per obseruationē sunt. M. xxij. stellę. hax. xlviij. imaginū. xxi. ad septentrionez assurgunt. xv. vo ad meridiez declinant. septentrionales qdē stellas cōtinēt. ccclx. meridionales. cccxvi. Signū est tanta zodiaci ps quātas sol. xxx. diebus hoc est vno mēse fere peragrare pōt: vel spatiuz illud / qd interim duz luna ad cōgressum redit: sol ipse peragrasset signum dicimus: qua de re nō incōcinne zodiacus. xij. in signa sectus est. Primo q sol. xij. mensib⁹ zodiacū percurrit. Secūdo q luna anteq̄ sol zodiacum peragraret: duodecies cum sole cōgredit. Signū deinde in triginta partes: quę moria grece nuncupant: nostri gradus: libuit diuidi. nam pars siue gradus tantus est locus (vt dicit Maternus) quātus solis aut lunę orbis in circuitu cōplectit: vel tantū quātū sol vno die peragrat. hic zodiacus in. ccclx. ptes sectus est. naz triginta in duodenario ducta numero / sunt. ccclx. partes graduz siue partē ad hęc in. lx. minucias. nam sectio hęc (Ptolemęo auctore) aptissima est calculo. Hox pręterea. xij. signox quatuor sunt mobilia / vt Aries / Cancer / Libra Capricornus: argumento q sol dum illa tenet anni tēpora pmutat: quatuor fixa Taurus / Leo / Scorpius / Aquarius: q sol in eis collocat⁹ anni tēpora figit. quatuor cōia q sol in eis vtrisqz temporib⁹ fauet / vt Gemini Uirgo / Sagittari⁹ 7 Piscis. Initium signox lz nāl̄r nullux sit / ab ariete caput assumpsere: argumēto q duz sol eum tenet increscit humor / generatio perficit / omnesqz res ad bonū surgunt cōtra duz in libra collocatus est: decrescunt res / atqz corruptio incipit / desinitqz gn̄atio: vnde Poeta. Non alios p̄ma crescētis origine mūdi: Illuxisse dies aliū ve habuisse tenorez: Crediderīz: ver illud erat: ver magnus agebat: Uer adeo frondi nemox: ver vtile syluis: Uere tumēt terrę 7 genitalia semina poscunt. hinc ab ariete initium. xij. signorum sumpsere. Est āt ōn^m eiusmodi nō nāle. nā 7 q̄ nobis istū mūdi sitū icolētib⁹: hęc sol faciat dū arietē pcurrit: icolētib⁹ vo sub capricorno / 7 vltra 2riū facit. Hęc 7 de signis gn̄atis. Nūc de planetis 7 de signis q̄daz cōia trāsigam⁹.

Enuntiatum octauum.

Quinqz sunt stellax cōfigurationes tres maleficae: vt 2iunctio diametrū: q̄drādulū: duae beneficae: vt triangulum 7 sexāgulum.

De configurationib⁹ nūc dicēduz: pōt enim 7 plactice 7 particulariter mathematic⁹ loqui de his. plactice quidez / Nam quęcūqz itegro signox numero. xij. fecerint: ipsa plactice cōiungunt. a signo ad signū septimū qd fuerit / hoc est diametrū. quadrangulaz est ab eo signo a quo inchoamus / quartū. 7 hę tres cōfigurationes minaces 7 malignę sunt. triangulaz est a signo a quo initiamus / qntuz. sexangulum est ab eo signo a quo initiamus tertiuz: 7 hę prosperę ac felices sunt. Rursus de his particulariter dicamus. quęcūqz igit integro partiū numero iuncta. ccclx. fecerunt / ipsa iungunt: quę vo. clxxx. partib⁹ disteterint: ipsa diametrant. nam hęc bis ducta. ccclx. faciunt ptes: a parte quadaz quęcūqz. lx. pars fuerit: ipsa sexanguluz lat⁹ demonstrat. Naz si sexies. lx. miscueris. ccclx. habebis. a pte quauis. cxx. ps triāgulū lat⁹ 2stituit. Nā si. cxx. triplicaueris. ccclx. redunt a pte quauis q̄cūqz. xc. fuerit latus q̄drāgulaz cōponit. nā q̄druplicātes. xc. cōplemus. ccclx. Hęc Ptolemeus 7 Mēnus d̄ 2figuratiōib⁹ tradunt.

Enuntiatum nonum.

Duodecim signa p̄sunt corpis nr̄i ptib⁹. xij.

Caput attributū est arieti. colluz ac ceruix tauro. humeri 7 bracchia geminis. cancro pect⁹. latera 7 stōch⁹ leoni. vēter v̄gini. libre renes 7 vtebrę. scorpio pudenda. coxe sagittario. genua capricorno. crura aquario. piscib⁹ pedes.

Enuntiatum decimum.

Septē planetae praesunt humorib⁹: morbis ex ipsis cōtingentib⁹ membris corporisqz.

Licet sol 7 luna generatim oib⁹ p̄sint humorib⁹: morbisqz cunctis mēbris etiā: speciatim Saturnus (auctore Ptolemęo) atrę p̄est bili: melancholicos inde morbos ingenerat. In hoīe aurē dextrā lienez atqz vesicā tenet. Saturni morbi sunt oblongi / vt ptisis / reuma / catarrus / tabes / ethica / iliaca / hydropisis / fluxus tenasmus / dolores auriū 7 id gen⁹: quartana / quintana / sextana 7 h9 febres. Nam quom ipse idiotropia frigidus sit primo 7 secūdo siccus humores cōcitat tales / vt hę oblongę aduersę valitudines ingenerent. Unde in hoīe partes eas tenuerit. Ptolemęus tradit / 7 bona astronomox diuturnaqz obseruatio docuit / Juppiter p̄est sanguini / sanguineos procreat morbos: in hoīe tactum / pulmonē / costas / pulsus ac semen habet. peculiares Joui morbi sunt ventosi ac sanguinei vt angina / 7 apoplexia hoc est attonitio / conuulsio cardiacus morbus infirmitates pulmonis costarum / seminis 7 id genus. Nam sanguinē 7 ventuz ingenerat: e qb⁹ procreant morbi. Mars rubrę bili p̄est / ex ea morbos mouet / habetqz in hoīe sinistrā aurem / renes venas atqz testes: huic morbi ppij sunt / febris assidua perpetuaqz / tertiana / hemitriteos hoc est semitertiana / incensio quę causon nuncupat. pestilens febris / dabrosis / rhesinochalmus / mana / gomosis / quę sunt species sanguinei excreat⁹. vt tradit Celsus in. iiij. carciomata / theorioma / ignis sacer, 7 quez erisipelas nostri vocant. Plinius 7 Celsus mentagram. pustule / carbunculi / tubercula podagrę / oēsqz aduersę valitudines minaces 7 atroces / 7 in cute 2tentę. Uenus p̄est pituitę morbos exinde inducit / habetqz in homine odoratū / iecur / 7 carnez: venerei morbi sunt sanguinolenta excremēta ac profluuia. Mobiles apostases / fistule stōchi vitia iocinoris morbi / cordis lāguores. Mercurius nūc huic nunc illi p̄est humori / frequēter siccitati / mercuriales langores sunt / vt rabies seu furia / insania

frenesis/epilepsia hoc est morb⁹ comitialis nimia excreatio/quęq; aduersę dicunt valitudines e sicco pendere humore/habet ꝛ in hoīe rōnez/loquelaz/memoriā/linguaz/fel ꝛ nares. Sol vō ac Luna quom principes sint/oībus pręsunt humorib⁹/oībus membris/atq; morbis oībus: speciatim tamē/vt designātur ꝓprijs ꝛ peculiarijs viribus. Sol in hoīe habet visum/cor/cerebrū/neruos oīaq; partis dextrę: Luna gustū/deglutionē/stomachū/aluuz/matricem: ꝛ omnia sinistrę partis membra.

Sol. Luna

Enunciatum vndecimum.

¶ Circuit⁹ atrae bilis saturno: rubrae vō marti: pituitae mercurio ꝛ lunae/tribuuntur: sanguinis aūt labores/ioui soli ꝛ veneri.

Atra bilis saturno ꝯgruit/ꝑ q̄litate. naz vt saturn⁹ frigidus est ꝛ sicc⁹/ita melia: ꝑꝑ qđ nō indocte q fusoriā artē callent, h̄ est vt vulgo loquar alchimistę: meliā saturnū vocāt. Scđo ꝛ motu. nā atra bilis fit tarde vt saturn⁹/suū motū ꝑficit. Sili rōne rubra bilis marti/ꝛ ꝑꝑ q̄litatē/ꝛ ꝑꝑ motū. nō alr pituita lunę ꝛ mercurio. nā pituita citissime circuit/vt luna ꝛ mercuri⁹: q̄m sol ꝯtīuo mouet atq; in virib⁹ iouis ꝛ veneris: idcirco sanguis ꝯtīuo ꝛ ꝑpetuo īgrauescit. Qđ igit atra bilis oī q̄rto accedat: nō est nisi q saturno tardissimo ꝯuenit. pituita quottidie q lunę citime subditur: rubra bilis oī 3°: q marti subiacet mediocri. sanguis ꝑpetuo q soli/ioui ꝛ veneri/quoꝝ vires ꝑpetuę ꝛ ꝯtinuę sūt. qđ itaq; enūtiato. xx. traditū est: ex hisce ꝑ3. Picus vir grauissim⁹ libro ꝯfutationū astronomoꝝ ꝯ hęc obijcit: ꝑmo q atra bilis singulis quaternis deberet ꝑpetuo motū agere vt saturn⁹. Ad hęc motus saturni/ad atrę bilis circuitū accessionēq; nulla rō/nullaq; ꝓportio adest. Nā duz saturn⁹ repedat: atra bilis nō repedat. duz ille ꝓperat: hęc nō ꝓperat: duz ille statiarius est hęc nō stat. Rursuz iuppiter ꝛ ven⁹ nūc stant/nūc repedāt/nunc ꝓperant: sanguis vno ꝛ ꝑpetuo mō affligit ad hęc motus hūoꝝ sunt irregulares/difformes/atq; incōpositi/planetaꝝ mot⁹ ꝯ sunt reglares. demū planetę cāę sunt gnāles. nisi igit spāles adsint cāę: hūores nō magis nūc q̄z antea motū cierent. Alia multa īducit Picus: quę omittant q leuia ac friuola sint. Sz hęc friuola sūt: p⁹ qdē q saturn⁹ cęteriq; planetę sunt gnāles hūoꝝ motuū cāę. Sz adsūt multę accidentes cāę exterę ꝛ intimę: quas Petr⁹ apponensis cōgregat: qb⁹ circuit⁹ ad gen⁹ h̄ mot⁹ designatur. Scđa ēt īfirmat/q īter eos est ꝓportio/ac rō cōueniētię in qualitate ꝛ in gn̄e motus: qđ sat est cū alijs ꝯcurrētib⁹. Tertia demit: qꝛ sol ꝯtīnuo ꝛ ꝑpetuo mouet instar sanguinis: suntq; solis veneris ꝛ iouis vires perpetuo colligatę. Quarta aufert q hūores nālr reglariterq; mouēt: ex accītib⁹ vō irreglariter. Planetę semꝑ vno mouētur mō/q sūt supra mā. Ultia sili rōne refellit/q planetę vt ars gnāliz cōcurrūt/speciatim adsunt mēbra/nālis calor. particulares cōstellificatiōes vires ex genituris cōtractę cęterę q̄z cōditiōes quas astronomi scribunt. Hęc de circuitibus accessionibus ac eoꝝ causis.

Saturno melia. Marti cholera. Lunę pituita. Cur sanguinis. De causis periodūz. Pici positio ꝛ argumēta. Rationes Petri apponensis.

Enuntiatum decimūscđm.

¶ Morbi qui per dies cōputant/peragratione lunae per duodecim signa euariantur: qui per menses/peragratiōe solis: qui per annos/peragratione caeteroꝝ planetarum.

Morbi (qui ꝑ dies dinumerātur) nō sūt e ꝑn⁹ ad finē ęquales, interdū. n. ꝛ si pnitiosi/ac graues: circa dolores ꝛ labores euariāt: nūc. n. molestant/nūc mitescūt/nūc lenes/nunc graues sūt. Luna vō cū sit cęteroꝝ citima/sitq; cū sole diuersas

Acutos Morbi ꝑ dies.

crases colligēs: nimirū q morbi hisce/lunę ꝑagrationes ac afflictiōes sectēt. Sili rōne q vltra mēsez ꝑgrediunt nō sunt ęq̄les nec vno doloꝝ gn̄e affligētes: q quom sint tardiores ac lōgiores. Soli q luna tardior est/ascribunt: eoꝝūq; īgrauescētię ac labores pro ꝯstōne solis ac eiusdez affectiōib⁹ sunt colligēdi. nō alr/qui vltra annū ꝓducunt. Sūt. n. inęq̄les nūc graues ꝛ laboriosi: nūc lenes ꝛ placabiles: q cū lōgi ꝛ chronici sint/lōgis ꝛ chronicis stellis dant/vt saturno ioui marti/cęterisq; ꝯsortib⁹. Quare Ptolemę⁹ ac cęteri astronomi sapide ac laute sentiūt: quom dicāt talez eē diarioꝝ morboꝝ ꝓcessum: q̄lis lunę est in signis cęterisq; cū planetis stat⁹: talez mēstruoꝝ ordinē/ac cursuz: q̄les sūt solis cū signis cęterisq; cū planetis affectiōes/talez etiā annuoꝝ ingrauescētiā q̄les cęteroꝝ planetaꝝ inter se/ꝛ cum alijs costitutiones: inde his bonus/illis malus indicetur finis: itemq; bonuz illis initium/his malum. Rursus medius cursus/his pacabilis illis mitioꝝ/ac laboriosus.

Quor diarij lunam sectantur. Quor menstrui solem. Quor annui cęteros planetas. Ptole. De ꝓcessu morborum ꝛ causa.

Enuntiatum decimūtertium.

¶ Ut a sole annus a luna mensis fit.

Peragratio lunę. xij. ꝑ signa: lunarē mēsez cōstituit. Solis vō ꝑ. xij. signa cursus/annū. Est aūt apud Ptolemęū duplex mēsis tm̄ lunaris videlz ꝛ solaris. Lunaris est dieb⁹. xxviij. horis duab⁹: minutijs circiter. xviij. fit: tanto eniz tpe. xij. ꝑagrat signa: vn̄ ꝛ mēsis ꝯuersiōis nūcupat: q luna in toto signifero ꝯuertit. Solaris vō est quo sol metit. xij. signoꝝ vnū ꝑcise: idcirco Ptolemę⁹ ingt. qdā aūt a ꝑagratione solis iudicāt: quom partilr exequat⁹ est gradui ac minuto/qđ initio obtinebat. sol igit a capite arietis cōmot⁹/mēsez ꝑficit/cū i caput deuenerit tauri. A sole igit ann⁹ est: a sole solaris mēsis ab eodēq; dies/q motus est/quo trigesimā ꝑtē signi vni⁹ ꝑagrat. Ann⁹ nō vna rōne ab antiqs hi. Nā romę qdē ꝑm⁹. x. fuit mēsib⁹/post. xij. (Numa Pōpilio auctore) nec tūc bn̄ ꝯstabat donec Julius cęsar eū ꝓbe ꝯstituit: vn̄ Julian⁹ ann⁹ dict⁹ est: cuius mēses ita qdē distribuit: vt alios e plib⁹/alios e pauciorib⁹ dieb⁹ statueret/adiecta post quadriēniū die vna: q̄re bn̄ Ptolemę⁹ ingt. mēses lunares ꝓpe. xiij. solari āno cōtinent. nā si dies. ccclxv. indies. xxviij. horasq; duas ꝛ minutas. xviij. ter decies partiare: relinqt fere ītentū. Gale. aūt medic⁹ q̄drifariā mēsez diuidit: vnū. vz. ꝑnes illuminationū euariationē. Alium ꝑnes cū sole ꝯfigurationes. Aliuz ꝑnes. xij. signoꝝ ꝑagrationē. Quartū ex illuminationū euariatiōe ac cū sole ꝯfiguratiōe mēsez medicinalez cōponit. Luna. n. vt ingt tres euariatiōes sortit. vnaz videlz qua ex solis radijs occultat vsq; in scđaz occultationē. E p⁹ eniz occultatiōe in scđaz vsq; tps/mēsis est luminarius: quo ꝛ vulgares vtunt. solet aūt eē his e spatio xxvi. dieꝝ/horarūq; circiter. xij. hz vō luna h̄ in mēse septē luminis euariatiōes. Pria qua conoides h̄ est corniculari. Scđa q̄ dichotoma h̄ est diuidua ꝛ semiplena. Tertia amphicyrtica h̄ est ꝑtumida siue gibborosa. Quarta qua diametra h̄ est plena ꝛ opposita fit. Hinc ad occultatione tres alię sunt luminū euariatiōes/vt gibborositas/diuidualitas/ac corniculatio: luna isto mēse ꝑnes hasce luminis euariatiōes agit in nobis cōi q̄dā sibi ꝛ soli virtute. vz. lumine. Est. n. lumē virtus lunę ꝛ soli cōis. qua e re laute agunt medici nr̄a tēpestate: qui in pharmacis ęgrotis exhibēdis obseruāt pleniluniū ꝛ occultationē. vtrq; eniz dies minaꝝ pharmacationib⁹ ꝛ auxilijs ꝑhēdis. pleniluniū qdez q luna tūc nr̄a corpa sūme calefacit/summeq; hūores ītendit: vn̄ ꝛ arg⁹ nob est noctes in plenilunio eē calidiores: ꝛ q̄m calor e centro ipso ad circūferētiā trahit: inde hūores oēs ad corpis ambit⁹ ꝯtinebunt: pharmacon ꝯ e circūferētia ipsa ad centrū: hinc tps illud cul

De anno ꝛ mense. Ptole. Duplex mensis. Lunaris. Solaris. Solaris mensis. Annus quotuplex. Dico Numa cęsar. Gal. De mense triplici. Lunę euariationes. Luminaris mensis. Euariationes luminis. Quod in plenilunio interlunio ꝗs pharmacō cultandum. Aristo.

tādū est/ne 2ilos mot⁹ medic⁹ pcipiat:r qb⁹ virtus ipsa posset summope ledi quo in tpe sanguis exitio nō ēēt ita euitāda:quom 2riū motū nō habeat:nisi pp agitationes duas euitet. Temp⁹ pterea dū luna latet: euitādū est.nā tūc luna,cū lumie olo careat:valde exiccat nr̄a corpora r hūores.hinc eo tpe retētiua po⁹ icreuit:quę exiccatiōe cōtinet.posset igit pharmacon agitare mouereqz corpis hūmores:illosqz nō educere ob retētiue inobediētiam:igit ips illud erit euitandū. Hec apud antiquos medicos non multū obseruata sunt:nec recētiores:vt Auicē. Rhases r alij obseruari iubent: post hūc mēsis est 2iunctionarius/ quē indocti lunationē vocāt: r hūc obseruant nauclerij r laboratores:r id gen⁹. Soletqz mēsis iste.xxix. dierz horarū circiter.xij.spatio mēsurari.hz vō luna hoc in mense 2figurationes.viij.cōiunctionē/ sinistrū exagonū hoc est sex angulus:sinistrū tetragonū:hoc est quadrāgulus sinistrū:trigonū h est triāgulus:diametrū h est oppositiōe. Itēqz trigonū dextrū:quadrāgulus dextrū/ r exagonum dextrū.mensis vō terti⁹ est pagrari⁹: quo videlz ex designato signo celi dsignataqz pte h est gradu pagrādo.xij. signa/redit ad idē signū eandēqz signi ptē.vbi cā e capite arietis:in caput arietis hūc Gal.facit.xxvij.dierz horarum circiter.viij.lz alr Ptolemęus:q nihil ad rez.hoc in mēse

luna hz.xvi.euariationes / quas Ptolemęus obseruauit. est p⁹ duz luna ipsa venerit in ptē.xxij.r media:e pma in qua designabat. Hāc.n.in pte.xxij.r media. e p⁹ distante Ptolemę⁹ p^m totū figure angulus cōstituit. Scda in pte a p⁹.xlv.hac.n.in pte scdz collocat angulus Ptolemęus. Tertia in pte a p⁹.lxvij.r media: in qua r 3^m angulū fac. Quarta in pte e p⁹.xc.in qua r 4^m ponit angulus pn°. vz. sinistrus tetragonū. Quinta in pte e p⁹.cxij. r media in q gntū angulus locat. Sexta in pte e p⁹.cxxxv. in q sextus angulus iubet. Septima in pte e p⁹.clvij.r media in q septimū angulū obseruat. Octaua in pte e p⁹.clxxx. in qua octauū angulū pn⁹ diametrū facit. Nona in pte e p⁹.ccij. r media in q nonū collocat angulum. Decima in pte e p⁹ ccxxv.in q decimū angulus limitat. Undecia in pte e p⁹ ccxlvij.r media: vbi r vndecimū angulus designat. Duodecima in pte e p⁹.cclxx.vbi r duodecimū facit angulus eidez pn⁹ dextrū quadrāgulum. Decimatertia in pte e p⁹ cc xcij.cuz dimidia:vbi decimūtertiū angulum inscribit. Decimaquarta in pte e p⁹.cccxv. vbi r decimūquartū facit angulus. Decimaqnta in pte e p⁹.cccxxxvij. cū dimidia in qua r decimūquintum imponit angulum. Finis vō in ccclx.parte. vbi peragratio desinit,est decimussextus angulus:cuius exemplum est.

Exemplum.

Modus peragrationis angulorum lunę.

Sunt in hac figura latera.xvi.quorz vnūqdqz e.xxij.gradib⁹ minutisqz.xxx.cōstat:q numerus quater duct⁹ qrtā celi ptē īplet:h est.xc. ptes:quę rō docet gradus duos r viginti cuz dimidiato gradu sexdecies mltiplicatos tercentos sexaginta gradus cōpleti : quot gradus totus celi ambit⁹ est in hisce angulis luna.xvi.euariatiōis nō tm in morbis ipsis:sed ol in re ingenerat. Sili rōne sol dum in anno.xij.signa pagrat hos.xvi.angulos 2stituit: qb⁹ mutatiōes nobis enormes iniungit. Ceteri etiaz planetę suos pagrādo circulos ēt figurā hāc.xij.laterū inscribūt:qbus

in locis mire nobis publicant alterationes. Hec de mēse pagrario. Ultra hosce Gal.adinuenit mēsem:in quo medici ipsi in accessiōib⁹ ac circuitib⁹ morbor: ipsisqz pharmacis exhibēdis/enumeratiōe criticor / pditionibus ac victib⁹ admīstrādis vti solent:ob qd medicialis appellatus est:hūc ex illumiario pagrarioqz mēsib⁹/ cdit hūc:vz in modus vt vterqz mēsis cōgreget eritqz numer⁹ excrescens dierz.liij.horarūqz.xx.eiusmodi vlteri⁹ cōgregatū dimidiat:ita vt pro vnoquoqz dimidio numer⁹ erit dierz xxvi.horarūqz.xxij.hūc dierz numerū facit medicialem mēsez: qui illumiario horas addit.x.posset doct⁹ mathe/

Ratio Auicēna sunt non icienda

Collectio xviij.

peragrationis. Tertius lunę in peragratio.

Circa an/ gulorum.

Medicinalis.

matic⁹ ex h anni (si placuerit) cōponere. huic pȝ hebdo madā eē ex dieb⁹. vi. horisqȝ circiter. xvij. die vo ex. xxiij. circiter horis. Mouet aūt Gal. pmo ꝙ Hipp. vigesimū fecit nālr decretoriū. Archigenes. xxi. vt igit hos sūmos medicinę obseruatores ꝯsiliaret: e die ipso horā vnā circiter sustulit: ⁊ inde hebdomadaȝ edit: eqȝ ⁊ mēsem: sic nāqȝ abyciēdo e die ipso horā / vterqȝ suis dinumerationib⁹ verū autumant. Scđo ꝙ luna huorib⁹ ipsis portēdit virib⁹ duplicib⁹ vtpote cōib⁹ sibi ⁊ soli hoc est perlamē: ꝙ cōe vtriqȝ est: ⁊ virib⁹ ēt ꝑprijs h est: per hoc ꝙ ipsa suū pagrādo circulū dū ipsa. xvj. angulos (quos diximus) format: miras emittit nob alteratiōes: hic mēsis vtriusqȝ particeps esse dȝ. Quot dies hoc in mense sint decretoꝝ: quot indiciarij: quot ve ꝓuocatoꝝ: doct⁹ medicus facile colligere pōt. Hęc sunt quę Gal. de mensib⁹ tradit.

Argumētū Gal. Hippo. Archi.

Enuntiatum decimūquartū.

Luna. ccclx. signiferi partes peragrās. xvj. in eis format angulos / in quibus vires polentissimas exercet. Idez sol caeteriqȝ planetae suis peragrationibus agunt.

Aturnus orbez suū annis. xxx. peragrat: iupiter annis. xij. mars duob⁹: sol dieb⁹. ccclxv. horis circiter. vi. ven⁹ ⁊ mercuri⁹ circiter tot: luna. xx vij. dieb⁹ horis. viij. quilȝ aūt horum suis (vt diximus) in pagrationib⁹. xvj. latera describit: quoꝝ vnūqȝqȝ est ex ptib⁹ (vt diximus). xxij. minutijs. xxx. q nūer⁹ sexdecies duct⁹. ccclx. ptes reddit. luna igit dum est in pte a pma. clxxx. est in pte pmę diametra siue opposita: idcirco illa in pte cōstituta / vires hs quales diametrū exerceret: exercet āt vires fauorabiles atqȝ bñficas: si bōȝs affectōib⁹ erit ꝯstituta: maleficas vo vbi afflictiōib⁹ erit lacessita. luna itē in pte a p⁹. xc. in pte pmę est q̄drāgula sinistra: idcirco ibi ꝯstituta / vires exercet q̄les q̄drāgulū: ⁊ has q̄dē pro ꝯstōne ac ei⁹ affectiōib⁹ afflictiōib⁹ ve: luna in pte. xlv. e p⁹ collocata / vires exercet semitetragonas. nā. xlv. ptes sunt q̄drāguli dimidiū: vbi pro affectionib⁹ ac ꝯstōnib⁹ vires bñficas maleficas ve exercē ꝓhibet: luna in pte e p⁹. xxij. ⁊ dimidia / vires exercet adhuc dimidiatas semitetragonas. nā. xxij. ⁊ minutie xxx. sūt dimidiū semitetragoni / vbi silr rōne ꝑ affectiōe afflictiōe ve vires nobis imittit. Silr rōne cęteris in angulis colligi pōt: pro rōne eniȝ cōfigurationū proqȝ affectiōib⁹ / ac ꝯstōnib⁹ ipsi⁹: vires exercet iterdum bñficas interdū maleficas: nō alr cęteri planetę suis in pagratiōibus vires exercēt: lȝ illi tardi⁹: luna cęleri⁹ rē hāc agāt.

De pagratiōib⁹. vij. planetar.

Latera xvi. ⁊ lat⁹ ex quot. Uires angulo.

Enuntiatum decimūquintū.

Uirtus corpis regitiua ⁊ luna morbis ipsis ꝑ dies enumeratis sunt primae efficiariae bonae crisis causae: hūoris ꝓuocatio ⁊ lunae cōstitutio ꝑ signa / istrariae: cōtra vo malae crisis primae afficiariae causae sunt hūor ꝓuocans ac lunae ꝯstitutio: luna vo ⁊ virt⁹ / instrariae.

De causis crisis. Neqȝ virtus: neqȝ hūor: neqȝ ambo causę sunt crisis.

Ipsa in egrotatione pugnabat virtus cū humore inde cuȝ virtus superauerat: crisis erat bona ac egroto iocūda: vbi cōtra humor nocuus / exuperabat crisis pernitiosa ac minax erat: igit nec virt⁹ sola esse pōt salutiferę crisis cā: naȝ semp salutifera: nec cōtra humor minax solus, naȝ semp crisis esset exitiosa: siqdeȝ virt⁹ seruare: humor pernecare ptentāt. Qua e re nec ambo causę erunt simul atqȝ effectrices: cȝ quis. n. e iurib⁹ nulla exoritur actio / vt physici testant: igit op⁹ est vt vt⁹ alteri⁹ egeat auxilio: hoc sapiētes lunā ipsaȝ cōiectarunt. Pmo ꝙ cęteroꝝ citima. Scđo ꝙ nobis pxia. Tertio ꝙ hūiditatū motrix ac cōcitatrix. Quarto ꝙ plus alijs morbis ipsis ꝑ diez enumeratis ꝯuenit: qua e re hā ⁊ sapide Gal. vtute ipsam ⁊ lunā cās pmas ⁊ pcipue effectrices autumat bonę ⁊ salutiferę crisis. sunt aūt hę vel ptiles cāę vnā integrā ꝯstituētes: vt sub ministrę: qđ medicis sat est: ⁊ cū sola virt⁹ ipa / solaqȝ luna neqȝ ambę sufficiūt: sunt nāqȝ cāę nimis gnāles: generatimqȝ effectrices. Nā semp luna ⁊ virt⁹ adsunt: nō tñ semp crisis nec salutifera ꝑ: idcirco pernecię sunt duę alię instrumētarię: ac (vt ita loquar) sine quā non: vȝ humor ꝓuocans: ⁊ cęlestis lunę benefica cōstitutio: nisi eniȝ humor ꝓuocaret: virtus pręlium non adiret: nisiqȝ luna bona ac bñfica ꝯstōne collocata esset: qua ipsi virtuti fauet. Crisis nō esset salutifera: salutiferę igitur crisis duę pęcipue ⁊ primę effectrices causę sunt: virt⁹ ipsa ac luna ipsa: duę vo instrumētarię / benefica lunę cōstitutio ⁊ humor ꝓuocans. Dis eniȝ e quatuor / crisis salutifera interdum tota interdūȝ partilis exorit: exitiosę vo crisis quatuor rursus sunt causę (vt diximus) duę pmę ac pcipue efficiarię vt humor ꝓuocans: ⁊ malefica cęlestis lunę cōstitutio: nō tamē solę hę. nam nō semp ex his solis mors ⁊ exitium exorit: idcirco instrumētarię sunt duę virtutis ipsius imbecillitas / ⁊ luna ipsa. luna q̄deȝ generalis: sine qua nihil fieret. imbecillitas virtutis ꝓpalis. hisce nāqȝ e quatuor exitium seu pernitiosa exorit crisis vel tota vel in parte. Quid aūt sit ista benefica cęlestis lunę constitutiō: qđ ve malefica: qdaȝ medici rerum cęlestiuȝ ignari / dixerunt esse signi aduersam vel ꝯuenientē morbis idiotropiaȝ: verbi cā, sit morb⁹ cholericus luna tenente arietem / quom aries signū sit cholericū calidum videlȝ ⁊ siccū: fauet morbo cholerico / aduersat tamē virtuti. Cōtra quom luna peruenerit in cancrum. nam tunc aduersatur morbo ex signis idiotropia: ꝙ cancer frigidus est ⁊ humidus: sed virtuti cōfert: sed pace horum hęc puerilia sunt. Primo ꝙ si luna tenente arietem pituitosus inuaserit nos morbus: semp faueret tunc virtuti: ⁊ dum in cancro esset, faueret morbo huius cōtrarium docet obseruatio. nam sępicule crisis salutifera facta est: vbi nulla est cum signo cōueniētia / nec virtutis, nec morbi. Scđo nō semp luna decurrēte per frigida signa ac humida: aer mutatur ad frigidū humidumqȝ: nisi ⁊ alij planetę ꝯuenerit. Qua e re est animi aduersione dignū ꝙ benefica cęlestis lunę cōstitutio semp iuribus occultis virtuti fauet: mutat eniȝ aerem ad beneficas occultasqȝ qualitates / e quib⁹ virtus pollet / ac exuperātior fit. Malefica vo constitutio aerem mutat ad maleficas vires / e qbus ipsa virtus elidit / prosternitur ac dirimit: nec benefica. Hęc ꝯstitutio prodest / ꝙ calida siue frigida siue quęuis talis; nec illa malefica hoc stat ꝙ sicca aut humida aut talis: sed potius prosunt aut pernecāt: ꝙ hę ac ipsę. Est aūt lunę cęlestis benefica constitutio bene se cū planetis habere / bonis in locis bonis in finib⁹ cęterisqȝ beneficis affectionib⁹ / vt posterius aperiemus: malefica ꝯtra est qñ luna malis insignis / malis cū planetis / malis in finib⁹ ⁊ cęteris [illegible] gen⁹ collocata sit: quę sint hę bonę malę ue affectiōes / suo loco aperiet.

Gal.

Luna cā crisis.

Luna virt⁹ cāę.

Concausę humor ⁊ celi constitutio.

Exitiosę crisis cāę.

Quid benefica celestis cōstitutio.

Prisa pō. Impugnatio.

Benefica lunę cōstitutio ⁊ malefica quę.

Enuntiatum decimūsextum.

Menstruae crises a sole / annuae ve a caeteris planetis / vt diariae a luna: fiunt.

De chronicorum causis.

T in morbis diarijs salutiferę crisis duę erāt primę ⁊ effectrices causę: vȝ luna ⁊ virt⁹ / duę ⁊ instrumētarię benefica lunę cęlestis constitutio / ⁊ humor prouocans: exitiosę vo crisis / primę causę effectrices humor ꝓuocās ⁊ malefica lunę constitutio / duę instrumētarię imbecillitas ⁊ luna: ita ⁊ in morbis mensibus enumeratis / causę primę

effectrices salutiferę crisis sunt virt⁹ ⁊ sol. instrumētarię sūt humoꝛ ꝓuocās ⁊ solis benefica cōstitutio. exitiosę ꝟo contra vt diximus: itemq3 ⁊ in cęteris morbis qui annis mensurant̄ de planetis alijs autumādum: solum his ⁊ illis ꝟ interest, ꝙ ibi luna hic sol/ vt cęteri planetę obseruāt̄.

Enuntiatum decimūseptimū.

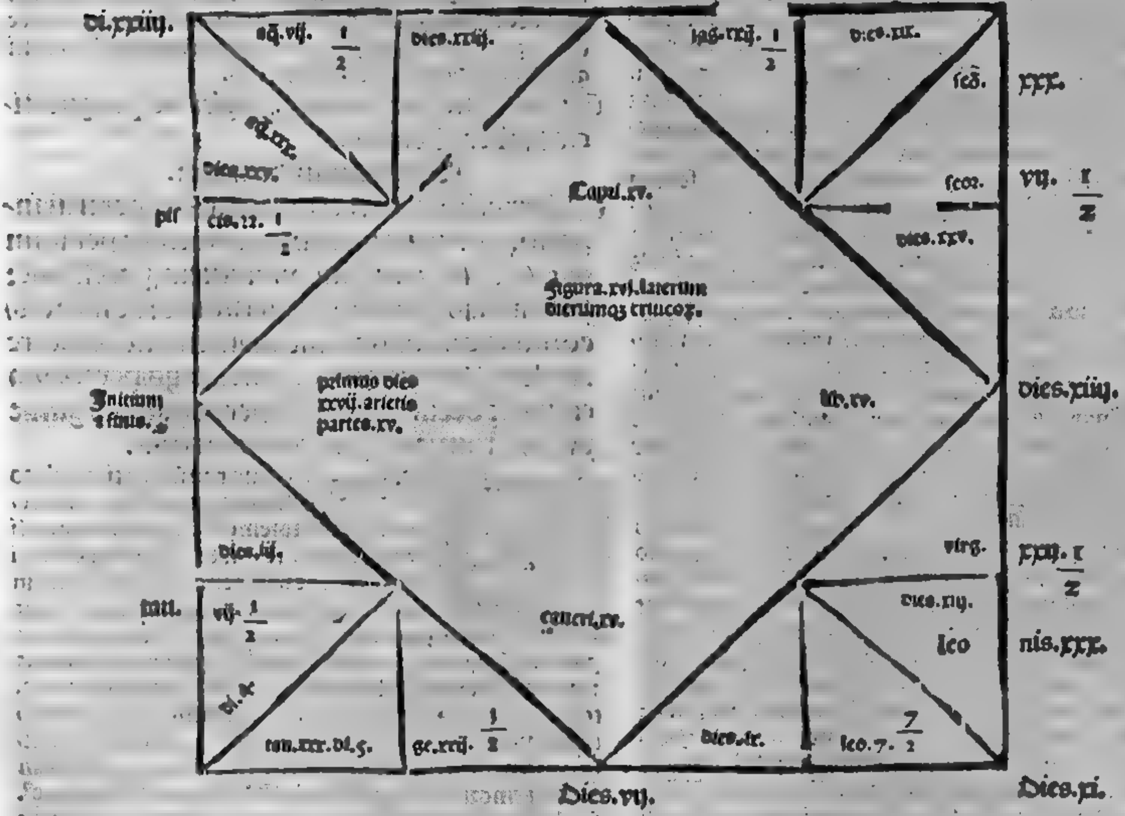
Cōstitutio figurę.xvi. laterum. Lunę curs.

¶ Lunae peragratio in angulis figurae.xvj.laterū in morbis diarijs: causa est criticoꝝ ꝓuocatorioꝝ ⁊ indiciarioꝝ. solis ꝟo in menstruis/ caeteroꝝ planetarum: in annuis.

Figuram.xvi.laterum (vt diximus) ita constitues/ vt e singulis.xxij.partib⁹ minutijsq3 xxx. vnum latus efficies: qui videlꝫ numer⁹ quater ductus quartā cęli partē implet hoc est partes.xc. quę ratio docet gradus duos ⁊ xx. cum dimidiato gradu sexdecies multiplicatos/ trecentos ⁊ sexaginta gradus complecti: quot graduū totus cęli ambitus est. Hęc igit̄.xvi. latera e singulis duobus ⁊.xx. gradibus minutijsq3.xxx.cōstituta/ figuram.xvi.laterum faciunt. qua constituta ⁊ laterū angulis probe consideratis/ nō modo qui decretorij vocātur sed indiciarij ⁊ ꝓuocatorij plibus in morbis habebunt̄. Nam (vt diximus) luna nostris corporib⁹ ob insitas.5. sibi vires ac potestates: ipsos corpoꝝ humores excitat ac pro arbitrio moderatur: quo circa locus eius vbi ęgrotare quouis cęperit diligenter inspiciēdus est: locus item huic aduersus ⁊ vtrisq3 medius a dextra ⁊ sinistra: quom enim tria hęc loca quez locum egritudinis hora luna tenebat aduersis ⁊ vt gręci dicunt diametris/ ac quadrangulis radijs hostiliter feriant: vbi vnum quęq3 locoꝝ eoꝝ luna trāsierit: necesse est vt morbus ille: maiores ꝙ̄ in alijs diebus cōmotiones faciat: pp aduersantiū locoꝝ nāꝫ ad quę luna peruenerit. Quo fit vt pagratio lunę per hosce angulos sit cā criticę cōmotionis/ indiciarię ꝑambulatiōis ⁊ ꝓuocatiōis.

Lunę peragratio cā oium.

Exemplum figurę.

Ut diximus in lunę peragratione in diarijs morbis: ita ⁊ in menstruis/ peragratione solis ⁊ annuis peragratione cęteroꝝ planetaꝝ: pōt eniꝫ oi in peragratiōe: figura hęc xvi.laterum describi: vires angulorꝝ ⁊ ptātes vnde fiant ⁊ ppter qd/ ⁊ quātę enūtiato diximus.xiiij.

Enuntiatum decimūoctauum.

¶ Vires ⁊ ptātes criticoꝝ sunt e lunae peragratione per angulos plenos. Indiciarioꝝ ꝟo: peragratione per angulos semiplenos/ ꝓuocatorioꝝ peragratione per angulos semiplenos dimidiatos. Idem in ceteris morbis e pagratione caeteroꝝ planetarum colligito.

Dies in eo ꝙ dies est tps/ vt tps/ est numerus: numeris nulla vis nulla ptās/ insita est apud Aristo. quicqd Pythagoras senserit: idcirco dies criticus nō in eo ꝙ tanto nuō ꝯtinetur/ prçliatori⁹ est vt antiq medici aucte Pythagorę scripserūt: sꝫ vis insita est sibi e lunę in eo per angulos pagrationē. Hęc.n. dies bñfica est: eo ꝙ in eo luna beneficis virib⁹ alterat aerē: estq3 malefica/ ꝙ maleficis ⁊ exitiosis ptātib⁹ aerē euariat. igit̄ qñatis vires ipsis dieb⁹ e lunę pagratiōe insunt. Sūt aūt in figura.xvi.laterū anguli pleni ǭtuoꝛ. Prim⁹ est q in pte e pma.xc. cōstitutus est/ vt.xv.cancri. Scds in pte e p⁹.clxxx.cōstituitur: vt in xv.librę. Terti⁹ in pte e p⁹.cclxx. collocat̄: vt.xv.capricorni. Quart⁹ ⁊ vltim⁹ in p⁹pte quā lunā tenebat in morboꝝ

Anguli pleni. Aristo. Pytha.

Contra cos'q cri ticis vires ppter numeros tribue runt. Ubi vires diebus.

initio vt in.xv.pte arietis. Prim⁹ est q̄drāgulus p̄mę pti:
vt decimoqnto cancri decimoqnto arietis: estq3 sinister
quadrāgulus. Scd̄s est p̄mę pti diameter. Terti⁹ est p̄mę
pti dexter q̄drāgulus. Ultim⁹ est ɔiunctionari⁹ p̄mę pti.
Qua e re vires ꝛ ptātes h3 in eis luna plenas/ꝛ pfectas: eo
ꝙ aspect⁹ ɔfiguratiōesq3 ipsę plenę sūt ac pfectę: idcirco
luna exercet in eis vires plenas atq3 itegras: q̄re cū criti-
ci sint cęteris pollētiores/ac pleniores: e pagratione lunę
per angulos hosce ptātes ꝛ vires sortient̄. igit̄ cū luna de-
ueniet ad p̄m angulu3: critic⁹ erit angulus p̄mi septēnarij:
septimusq3 dies: quom [...] angulu3 scd̄3: erit angulus scd̄i
septenarij: ꝛ decimusquart⁹ dies: quom in tertiū angulu3:
erit tertij septenarij angulusq3 in vigesimoprimo die:
quom in caput seu p̄mā in ptē in qua erat: erit quarti se-
ptenarij angulus in vigesimooctauo. Hęc de causis criti-
coꝝ: ꝛ de indiciarijs dicam⁹. Anguli semipleni interlini-
cijs plenoꝝ ptibusq3 mediatis collocant̄. Intererat p̄m⁹
angulus a designato initij loco ptib⁹.xc. semiplen⁹ vo pti-
bus.xlv. interiacet ꝛ ab initio/ꝛ a p̄mo figure toti⁹ angu-
lo. Distabat qdez p̄m⁹ angulus/ab initio ptib⁹.xc. idcirco
semiplen⁹ ab vtrisq3 ptib⁹ q̄dragesimaqnta collocabit̄/
vt in pte tauri.xxx. ꝛ hic p̄mus semiplen⁹ collocabit̄. In-
teriacebat scd̄s plen⁹ angulus e p̄mo ptib⁹.xc. vt in deci-
maqnta pte librę: semiplen⁹ hoꝝ/qui scd̄s est in interini-
tio in pte v3 e p̄mo angulo q̄dragesimaqnta collocat̄: vt
in leonis. trigesimusterti⁹ plen⁹ angulus e scd̄o discrepa-
bat ptib⁹ rursus.xc. vt in pte.xv. capricorni: semiplenus
hoꝝ terti⁹ videl3 in pte ab his mediata: vt in.xxx. scorpij
ɔstitut⁹/est quart⁹ angulus plen⁹ in designato initio loco
e tertio in pte.xc. collocat⁹/hoꝝ interspedine e tertio in
pte.xlv. comprehēsus est. quart⁹ semiplenus in pte videl3
aquarij.xxx. est: at semiplenus angulus e pleno semiqua-
drangulus suo a semipleno quadrāgulus: idcirco q̄tern⁹
a pleno, septenari⁹ a semipleno: qua e re luna his: in semi-
plenis angulis vires exercet semiplenas ptātesq3 dimi-
diatas ex eo videl3 ꝙ semicōfigurationes sunt/vt semi
quadrāgula: q2 igit̄ indiciarij sunt pliambulatorij nō ple-
nę pugnę s3 q̄si dimidiati prelij: e lunę per hosce semiple-
nos angulos peragratione q̄terni indiciarijq3 vires suas
sortient̄. igit̄ lunę ɔstitutio in p̄mo semipleno/p̄m idicia-
riu3 facit vt q̄rtū ɔstitutio in scd̄o semipleno vndecimū
facit: in tertio semipleno collocatio/facit.xviij. in quarto
semipleno ɔstituto, facit vigesimūquartū. Hęc de idicia-
rijs. de puocatorijs incipiam⁹. Quatuor vt diximus sunt
dimidiati semipleni: erat enim angulus semipleni in fine
lateris.xlv. partiū: igit̄ dimidiat⁹ semiplen⁹ in pte e semi
pleno.xxij. ꝛ dimidiata pte ɔstituet̄. sunt igit̄ in quol3 q̄-
drāgulo duo semiplena dimidiata q̄drangula vnāquāq3
ptiu3.xxij. cū vna dimidiata hoc est.xxx. minutijs. Primo
igit̄ in q̄drāgulo prim⁹ semiplenus dimidiat⁹ angulus in
pte septia ꝛ dimidiata tauri collocat̄. Scd̄s in geminoꝝ
xxij. ꝛ minutijs.xxx. Terti⁹ in scd̄o q̄drāgulo pte leonis
septia ꝛ minutis.xxx. Quint⁹ in q̄drāgulo tertio in parte
videl3.vij. minutisq3.xxx. scorpij. Sextus in eodē q̄drā-
gulo pte sagittarij.xxij. ꝛ minutis.xxx. Septim⁹ in q̄rto
q̄drāgulo pte videl3 aquarij.vij. ꝛ minutis.xxx. Nonus ꝛ
vltim⁹ eodē in q̄drāgulo pte.xxij. piscium ꝛ minutis.xxx.
His in semiplenis dimidiatis angulis luna exercet vires
semiplenas dimidiatas: idcirco e peragratiōe lunę p ho-
sce puocatorij siue intercidētes dies vires capiunt. Simili
rōne ꝛ mēstruis pagratione solis: ꝛ annuis/peragratione
cęteroꝝ planetaꝝ mēses siue anni decretorij/indiciarij/
ac puocatorij vires assumūt: ꝛ de puocatorijs satis. Qua
e re Halenū errasse pditū est. na3 vel dies vires assumūt
a nuō ipo: aut a lunę per angulos pagratiōe: nō a numero
ipso/vt ipsemet Hal. consentit. Si vo a lunę per angulos

Uni criti-
coꝝ vires.

De inde-
cretorioꝝ
viribus.

De puo-
catorijs.

Uni vires
puocato-
rijs.
De chro-
nicis.

Contra
Hale.

peragratiōe: nulla esse v3 dieꝝ numeratio: s3 solū ad lunę
pagrationē inspiciēdu3, vt hij dies critici sint: qb⁹ luna p
angulos plenos decurrit: hij indiciarij: qb⁹ luna per semi-
plenos peragrat: hi puocatorij: qb⁹ per semiplenos dimi-
diatos. Siue igit̄ terti⁹ siue quart⁹ siue qntus alio nuō cō-
stitut⁹/dies est indiciari⁹: quo luna in angulu3 semiplenū
deuenit: ꝛ in ceteris idez colligito: mensiū igit̄ ꝛ dieꝝ enu
meratio supflua est. Qd̄ vo Hal. adducit: ꝙ mensis esse d3
mixt⁹/eo videl3 ꝙ luna duplici po⁹ agit, nihil est. Nā v⁹
luminis euanuit post cōgressum: quare nulla est. Multa
Apponēsis ꝛ Picus ɔ Hal. scribūt: quę friuola sūt/ꝛ nr̄o
libro deiecta. ijs e vbis/qd̄ Celsus ingt p3. decimāquartā
esse septio pollentiorē. Hippocrates vo septimū esse gra-
uiorē decimoquarto autumat. Primū qdē eo constat: ꝙ
decioquarto die luna pagrat per diametrū ptē ei/quā ini-
tio tenuerit: diametrū vo est pollentissimę maleficentię.
igit̄ rōne habita ad lunę cursu3: decimusquart⁹ est polle-
tior septio. cōtra vo rōne habita ad vtutē, septim⁹ est pol-
lentior decioq̄rto: ꝙ virt⁹ tūc pollet ꝛ humor ad hęc gra-
uissim⁹ est. decimusquart⁹ igit̄ rōne habita ad cām cęle-
stem eternā pollētior est. septim⁹ vo rōne ad cām corru-
ptiuā cōtra pollētior: ꝛ de morbis menstruis annuis ve-
e peragratione solis cęterorumq3 planetaru3 idem colli-
gito. Et hęc de causis criticoꝝ satis.

Ad mon-
ta Hale.
Picus
Apponē.
Celsus
Ma sep-
timus po-
tior.xiiij.

Epilogus

¶ Eiusdem Augustini Nyphi de prognosticis Liber Tertius.

Enuntiatum primum.

¶ Per eclipses: per crinitas stellas: per triū superioꝝ cōcursus: per chronocratorē: per luminaris cōditionarij siue viuindicis pgressionē: per annuas geniturae cōuersiones: de morbis/eoꝝq3 pcessibus ac fine/mathematici pdicere assolent. De eoꝝ vo ingrauescētijs/per thema casus/ac decursum lunae per angulos figurae xvj. laterum/colligere consueuerunt.

Ualtis ꝛ varijs rōnib⁹ nati morbos
colligunt ex genitura mathe-
matici: vt Ptolemę⁹ in apotelesmaton li
bro 3°. capite. 12. tū ea quę frequentiori
vsu medic⁹ ꝛ mathematicus pōt ipsis in
morbis obseruare: nūc cōpilauim⁹: eaq3
per ordinē psequemur. Tres igitur sunt
gnāles cāę morboꝝ/eclipsis videlic3 ipsa: vt.M.ccccc. ꝛ
iiij. ꝛ tertio vidim⁹/ab eclipsi quę pfuit. M.cccc. ꝛ vno.
tot eni3 labores ingrauescētię ac varia morboꝝ gn̄a icre-
uerūt/vt pl̄es hoīes interierint. Quod e crinitis ipsis stel-
lis discursib⁹/traiectionibusq3 attrocissimi (ꝛ pręsertim
p̄matū) morbi increuerint: nō tm̄ sapiētes vt Ptolemę⁹.
s3 vulgares vocitāt. Et nos de hijs in libro nr̄o de calami
tatū nr̄aꝝ causis scripsim⁹. Itēq3 ꝙ saturni iouis ꝛ mar-
tis ɔiunctiōes morbos ingenerēt/exitia attrocissima fa-
ciāt: multę ac celeberrimę hystorię tradunt. vñ (auctore
Joāne eschido). M°.cccxlvij. vbi pcessit triū supioꝝ cō-
cursus in scd̄o visciū decano; fuerūt tot pestilētes morbi
ꝛ toto ipso in mūdo: q̄les nunq̄ antea viderāt: potissimū
quom eclipsis crinita stella/ꝛ hę cōcursus in humanis si-
gnis ɔtigerint: verū h Ptolemę⁹ nullibi explicauit. Chro
nocator (auctore Mr̄no) is planeta est/p geniturę toti⁹
dn̄s est. quē latine: anni mensorē fingim⁹. Est aūt ille qui
dn̄s ei⁹ signi: qd̄ post natū hoīez luna relicto eo signo in q̄
est scd̄o loco fuerit igressura/vt si luna p̄ma natalis hora
arietē habuerit/ꝛ post arietē ad taurū scd̄o loco transitus
facit/ven⁹ geniturę dn̄iu3 possidebit: qui taur⁹ signu3 ve-

Ab eclipsi
morbi.
A comete

A coniun-
ctionalis.

Eschidus.

A chrono
cratore.

Prīs pō.

Mercu-
rius.

neris est. ⁊ sic in cęteris signis: rez hãc Firmicus 3° suę ma-
theseos libro scribit. ab hoc mensurã annoꝝ ⁊ fines suę
Albu. vitę docet colligere. Aliȷ vt Albumasar Leopoldus / Bo-
Secunda natus ⁊ cęteri recẽtiores astronomi chronocatorẽ eũ esse
Leopol. volunt: quẽ punici alcocoden / illegiȷ dñm nos anni men-
Bonatus sorẽ dicim⁹. hũc Algabiccius docet colligere. hic. n. si car-
Alga. dines genitutę possiderit maiores suos annos protendit
pro rõne sue ↄstõnis. Si succedentes / mediocres: si cadẽ-
Quã in no tes miores. hęc q̃ rõne colligant / nũc ꝑtermittim⁹. Aliȷ ⁊
stro libro qdẽ veri⁹ vitã metiri edocẽt a lumiari ↄditiõario / vt geni-
de genito tura: si diurna a sole: si nocturna a luna. Ita. n. luna pręest
ris vita co nocti / vt sol diei. Et ꝓpea e sole est vita ac luna: vt Auer.
piose dice 1 2° ꝑmę physicę. Ptolemęus qꝛ nõ semꝑ luminare cõdi-
mus. tionariũ est in loco genitutę apto: addit ascẽdens: loc⁹ hic
Auerro. chaldaice illegiũ / gręce aphetic⁹ / latie fingi põt viuidex:
pręe fortunę / eoꝝ locorũqȝ gubernatores: qd qua rõne col-
ligat / Ptolemęus 3° apotelesmaton libro docet: ⁊ nos in
libro nr̃o dicem⁹. Hęc oĩa e genitura ipa colligũt: quo pa-
Quid an- cto ꝑ annuas genitutę cõuersiones vitę termini: nos ma-
nua con- thematicus diiudicet dicem⁹. est aũt annua genitura cõ-
uersio. uersio: reditus solis ad eundẽ punctũ: in quo genitutę tpe
stetit: ad tps eniȝ illud thema erigi solet: ⁊ pro rõnib⁹ stel-
laꝝ de vitę termis ꝑdicit mathematicus. verũ hoc ↄside-
Recta me ratione indiget. Ea vo quę medicis erũt diligẽter obser-
dici. uanda / sunt duo: vt obseruet veruȝ tps quo qs languere
Primũ cęperit: ⁊ ad illud thema ↄstituat: ⁊ pro rõnib⁹ stellarum
Secũduȝ (vt dicem⁹) diiudicet. Scdo vbi hoc fieri nequit / obser-
uet ver⁹ lunę locus: quãtuȝ fieri põt / ⁊ ab ei⁹ loco figura
xvi. laterũ ↄstituat: ⁊ pro rõne lunę duȝ angulos possidet /
Positio diiudicãduȝ. Sed hac in re nõ parua ↄtingit cõtentio de
Ptole. tpe veri morbi ꝑncipiȷ. Tuȝ q medici nõ semꝑ in eoruȝ
Nõ ĩ pn- casib⁹ pñtes sunt. Tuȝ qꝛ raro hñt instrã correcta: qb⁹ vo
cipio mor tẽpora colligere pñt. Dici põt ꝑmo q pro loco lunę in fi-
bi. gura. xvi. lateruȝ sat est crassa tpis ac plactica notitia: sat
Solu. eniȝ est nõ errare in nuõ finiuȝ planetaꝝ: hoc est / ne locus
lunę intantũ erratus sit / vt fines qs errauerit. vñ ad h sat
erit hře verũ tps pro hora vel duab⁹ plus vel min⁹: eo q
luna hora vna nõ ꝑagrat semꝑ dimidiatũ ȝodiaci gradũ:
⁊ ita vbi in duab⁹ qs errauerit horis: in gradu vix erra-
bit. ⁊ si error sit q̃tuor in gradib⁹: paucus est ⁊ ad rẽ nr̃aȝ
Regula nõ ĩpediens. Sed de themate: qd quis ad languoris ꝑn^m
erexerit / erit ↄtẽtio. verũ Bonatus docet hoc in themate
cõstituere vt in genituris fit per rõneȝ interluniȷ siue ple-
niluniȷ. vt Ptolę. 3° apotelesmaton docet in scia gradus
ascẽdentis: vt videlȝ obseruet interluniũ vel pleniluniuȝ
ꝓximũ morbo: ⁊ colligit qs qnqȝ planetaꝝ in gradu ple-
niluniȷ / vel interluniȷ plures auctes habuerit: ⁊ ad horaȝ
morbi existimatũ illi⁹ pręd̃natoris loc⁹ verus perquirat:
⁊ cui duoꝝ cardinuȝ culmini: vȝ vel ortui silis fuerit: dũ-
modo signũ culminãs vel ascẽdens ꝑscindat: eũ tot nuõ
gradus cõstituat. Hęc ascendentis siue culmis trutinatio
hãc ꝑ rõneȝ: ⁊ rõnabilis est / q dñator interluniȷ quecũqȝ
Ptole. in mense futura sunt / significet. vt Ptole. ingt. enuntiato
xxxiiȷ. hęc in nr̃o libro de causis nr̃aꝝ calamitatũ ꝑqui-
rant. ⁊ in 3° apotelesmaton lib. Hęc igit duo frequẽtiori
vsu medicis ↄtingunt: vt. s. figura. xiȷ. laterũ / ⁊ thema lan-
guoris obseruent. verũ nos his in oĩb⁹ ꝓgnostica subscri-
bemus / ⁊ qñtitȝ qdem. ⁊ quę Ptolemęus in libro. c. enũ-
tiatoꝝ approbauit: ꝓcedãqȝ eo ordine: quo ⁊ Ptolemę⁹
Ordo. ipse ex vniuersalib⁹ ipsis: deinde ad particularia: vt me-
dicis videlȝ ⁊ astronomis satisfaciamus.

Enuntiatum secundum.

¶ Morbus qui coeperit eo anno / quo eclipsis cõtingit in ascẽdente geniturae / vel annuae conuersionis partiliter / exitiosus est.

ASCendens plactice ipm signũ est: qd in cõta- *Quid ascẽdens.*
ctu est oriçontis / ipsi⁹ regionis: qua qs in lucẽ
ędit: vt si nunc ędit in lucem Socrates oria-
turqȝ ⁊ oriçonta nostruȝ tetigerit aries: aries
est ascẽdens. ea vo ps quę partilr oriçonta cõ-
tingerit / horoscopus grece / latine partile ascẽdens nuncu- *Horosco*
pat. hęc pars vitę dat: si qdẽ ꝑn^m vitale est / finis lethalis. *pus.*
Lumẽ ꝑterea vtrisqȝ luminaris vitale est: argumento q
calorẽ ingenerat nobis ac humorẽ. calor aũt ⁊ humor be-
neficę ac qñtitiuę sunt affectiões: vt tradunt physici. Qua *Quare ec*
e re quom in eclipsi ipsa lumẽ deficiat / ⁊ vitę pabuluȝ de- *lipsis ĩ ho*
ficere vĩ: in solari qdem / ꝓpter lumis subtractionẽ calor *roscopo*
vitę pabuluȝ: humor vitę radix subtrahunt. Sapide igit *interficit.*
Ptolemęus ingt eclipsiȝ ↄtingẽteȝ in ortu siue ascẽdẽte *Vitalesqȝ*
partilr genitutę: vel annuę ↄuersionis lethalis est / ac exi- *qlitates.*
tiosa. hñ igit dictũ est q morb⁹ qui cęperit anno eo quo
eclipsis ↄtingerit / ĩgenitutę horoscopo / vl eiusdẽ ↄuersio-
nis: lethalis est ęgroto: cui⁹ est. Recẽtiores astronomi ad- *Additio*
dunt q morb⁹ q cęperit anno eo quo eclipsis in loco geni- *Moder-*
tutę luminaris ↄditionariȷ ↄtingerit: etiã lethalis est. naȝ *norum.*
lumiare ↄditionariũ h est diurnũ in diurna genitura no-
cturnũ in nocturna vitale est. Amplius si ↄtingerit ⁊ in eo
loco q vitę index erat: quẽ illegiuȝ chaldei vocant / gręci
aphetaȝ: nos viuindicẽ siue emissorẽ appellam⁹ / etiaȝ le-
thalis est. Ad hęc ⁊ si in eo loco quẽ ĩgenitura tenuit chro-
nocrator quẽ alcocoden vocãt punici contingerit: morb⁹
lethalis est. Hęc oĩa mathematici obseruãt: nos vo nõ: sȝ
id tantũ: qd in enũtiato est: quom ipsi⁹ sit Ptolemęi.

Enuntiatum tertium.

¶ Morbus qui coeperit eo anno / quo triũ vel duoꝝ superioꝝ coniunctio contingit in ascendente geniturae / annuae ve cõuersionis alicuius aegroti: lethalis est.

NOn min⁹ recẽtiores mathematici tribuũt cõ- *De cõiun*
iunctionib⁹ triũ suꝑioꝝ / q̃ eclipsib⁹. Immo *ctione.*
Albumasar tribuit magis vt nr̃o d causis ca-
lamitatũ diximus: ad hoꝝ obseruationẽ enun-
tiatũ hoc scribim⁹: qd nos nõduȝ experti su-
mus. cõiunctio igit illa triũ minax est / ⁊ obnoxia: vt diu-
turnis obseruatõib⁹ deprehẽderũt: qua e re vbi ĩgenitutę
ortu alicui⁹ ęgroti ↄtigerit: eo anno illi exitiũ portendit: ⁊
ita morb⁹ / qui eo anno illi acciderit / lethalis perhibet: qꝛ
minax illa cõiunctio vitaleȝ offendit locũ / quẽ viuindicẽ
diximus vel emissorem. Simili rõne si in luminaris con-
ditionariȷ loco cõtigerit: aut emissiuo loco: in parte quam
tenuit Chronocrator: vt in eclipsi dixerunt.

Enuntiatum quartum.

¶ Morb⁹ qui coeperit eo anno quo progressio viuidicis vl emissoriȷ loci ad ptes anhereticas id est lethales venerit alic⁹ aegroti: lethalis est.

QUod gręci dicũt peripaton / hodie septe dire- *Directio.*
ctionẽ vocãt: nos ⁊ inambulationẽ / ⁊ ꝑmea-
tionẽ ⁊ ꝑagrationẽ ⁊ ꝓgressionẽ ⁊ ꝓfectionẽ
recte dicim⁹: quę vox tps id est ⁊ annos ⁊ mẽ-
ses ⁊ dies signat: qbus ad locũ illud quẽ q̃ri-
mus / cui planeta minabat decurso spatio interiecto / pro-
gressio peruenerit: veluti quom mars ex ꝑmo capricorni
gradu arietis gradus quadrãgulariter ferit / sumpto gra-
duũ iteruallo / gradibusqȝ ipsis coęquatis. Querim⁹ post
quot ãnos mẽsesqȝ malũ illud portẽdit: qd tuȝ qdẽ por-
tendit / quom ad gradũ illũ id est ad annũ a gradu signi-
ficatũ / ꝓgressio ipsa ꝑuenerit: qua vo rõne ꝓgressio colli-
gi debeat / Ptolemęus enũciato. xxv. edocuit. ⁊ 3° apote-
lesmatũ lib. lethalia genitutę loca (auctore Ptolemęo) *Lethales partes.*

tertio apotelesmatũ sunt saturn⁹ ipse: mars ipse/ eoꝝ diametrũ ⁊ quadrãgulũ/ interdũ triãgulum ⁊ sexangulum/ etiã interdũ soli quom luna viuindex est: hęc qua ratiõe colligant̃ Ptolemę⁹ in tertio (vt diximus libro) aperuit: ⁊ nos in libro de vita genitoꝝ apiem⁹. Sĩli rõne ⁊ de chronocatoris pgressione diiudicãduz est. hęc tria enuntiata audienda sunt/ dũmodo lethales hę ptes bñficis stellarũ irradiationib⁹ nõ afficiant̃. vbi.n. bonę stellaꝝ cõfigurationes aderint: poterit ęgrotus e morbo ipso euadere. hęc generatim: deinde speciatim genituraz conferamus cum themate ęgrotationis siue figura. xvi. laterum.

Sensus enuntiatorum.

Enuntiatum quintum.

¶ Morbus q caepit/ quom luna fuerit in eo signo qd malefica aliq̃ tenuit in genitura/ siue in quadrãgulo/ aut diametro ei⁹/ grauissimus futurus est. si aũt malefica respicit: periculosius. si in loco vbi genituræ tempore benefica fuerit: sine periculo erit.

Quę lethalia quę benefica.

Enuntiatum istud Ptolemęi est in libro. c. enũtiatoꝝ: in geniturę themate: sũt q̃dã loca minacia/ ac lethalia: quędam bñfica ac vitalia: lethalia loca e maleficis sunt planetis/ vt e saturno ⁊ marte: vitalia e bñficis/ vt e ioue ⁊ venere. maleficę stellę loca ħ est signa ⁊ signoꝝ ptes q̃ tenẽt genturę tpe. maleficis ⁊ minacib⁹ qualitatib⁹: quę toto pdurãt vitę tẽpore/ afficiũt. Itẽqz ⁊ loca diametra ⁊ q̃drãgula sĩlib⁹ maleficis affectiõib⁹ affligũt. Sĩli rõne ⁊ bñficę stellę bonis affectiõib⁹ ⁊ signa quę genturę tpe tenuerint: afficiũt/ ⁊ illis triãgula ⁊ sexangula: etiã toto vitę tpe pmãsuris. Qua e re sigs ęgrotare ceperit/ luna tenẽte euz locũ: quẽ malefica affecerit genturę tpe: grauissimis laborib⁹ afficeret̃: tantoqz grauĩ⁹/ q̃to si eã tpe quo ęgrotare icipit/ malefica respicit/ ⁊ maleficis irradiatõib⁹ pręsertiz. Erũt.n. duę maleficę affectiões ɔiũctę. vz. ea quę e genitura ędita erat: ⁊ ea quę nũc ex maleficę ɔfiguratiõe ingñat̃. vbi vo tpe quo gs languẽ ceperit/ luna malefica irradiatiõe dãnabit̃: ignoreturqz gs ei⁹ i genturę loc⁹ fuerit: nõ simplr mathematic⁹ mortẽ pdicere dz: sed grauez morbũ laboriosissimũqz futurũ esse. ⁊ hac rõne fig^a. xvi. laterũ cũ genitura rõnez cõparandaqz est. Cõtra vo sigs ęgrotare ceperit luna tenente locũ in genitura bñficũ/ bonisqz affectiõib⁹ sit irradiata. pceptũ hoc ipse Gal. diligẽtissime obseruauit: pcepitqz obseruari vbi fieri põt.

Sensus enuntiati.

Quid galen⁹ obseruauit.

Enuntiatum sextum.

¶ Noxium est/ quom aegri ascẽdens/ genituræ ipsius figuris refragatur: neqz ad beneficum aliquem/ tempus peruenerit.

Ascẽdẽs ęgrotationis.

Enuntiatũ hoc Ptolemę⁹ in cẽtũ enũtiatoꝝ libro tradit. ascẽdens (vt diximus) genturę illud signũ illi⁹ signi ps est: quę oriçonta contãgit genturę tpe. Sĩli rõne ⁊ ascẽdẽs ęgrotatõis illud signũ est/ vel illi⁹ signi pars: quę quom gs languere ceperit: oriçonta ɔtangit. refragat̃ aũt genturę ascendens/ figuris diametris ac q̃drãgulis: vt si ascẽdens aries/ libra/ cãcer/ ⁊ capricorn⁹ eũ figuris refragant/ ac offendũt. Ingt igit̃ Ptole. si ascẽdens ęgroti diametrũ aut quadrãgulũ sit ei signo: qd genturę tpe horoscopabat: morb⁹ erit grauis ac laboriosus. naz refragatio illa maleficaqz eu q̃litas ad hęc pdurare põt. Addit tñ ħ verũ ęẽ/ si ad beneficũ planetã/ tps hoc est distributio nõ peruenerit. vbi.n. tẽpoꝝ distributio ad bñficũ puenerit planetã: põt ęgrot⁹ cõualere. Distributio tẽpoꝝ hoc pacto a Ptolemęo fit q̃rto apotelesmatũ: vt qlibz planeta i genito deceñiũ hẽat/ mẽsesqz. ix. In suo decẽnio ⁊ mẽsib⁹. ix. pmo. xxx. mẽses sibiipsi vẽdicat/ vt si saturn⁹ sit: e reliqs mensib⁹ ioui. xij. marti. xv. soli. xix. veneri. viij. mercurio xx. lunę. xxv. tribuit: quę gdez distributio ſm planetaruz seriez genturę tpe e sole in diurna genitura e luna in nocturna incipiẽdo. sol igitur luna ve vbi suos sibi menses assumpsit: si statiz mercuri⁹ subsequet̃. xx. mercurio menses attribuit. si post mercuriũ iuppiter: ioui mẽses. viij. pmittit: ⁊ sic deinceps. Et ppea igt neqz ad bñficũ aliquẽ. s. per tẽpoꝝ distributiõez puenerit. nã põt ħ tps ęgroto psi diũ ęẽ: alij circa enũtiatũ ħ alr sentiũt: qd nos omittim⁹. Addit ⁊ Ptolemę⁹ alibi ⁊ ingt. male se hz ęgrot⁹/ quotiẽs hora qua languere ceperit ascẽderit ex ijs locis vn⁹ aliqs: quę genturę/ aut fęlicib⁹ stellis/ aut dño ascendentis siue culminis aut etiã fortunę parti aduersa erant. Hęc prognostica per genturã themaqz ęgrotatiõis satis sint: nũc ad figuram. xvi. laterum transigamus.

Sensus enũtiati.

Distributio tẽpoꝝ.

Aliud enũtiatum.

Enuntiatum septimum.

¶ Sup aegrotis criticos dies inspice/ ac lunae pagrationẽ in angulis figurae. xvj. lateruz. vbi eniz eos angulos bñ affectos inueneris: bñ erit languẽti. cõtra male: si afflictos inueneris.

Sunt in hac figura anguli. xvi. loc⁹ in quo luna est/ quom gs languẽ ceperit/ est morbi totius initiũ/ ⁊ tribuit̃ fini: eo q vltimũ loc⁹ in ipm desinit: prim⁹ angulus est in puocatorio pmo ɔstitut⁹, ceteriqz deinceps. per ipsi⁹ lunę locũ: qd morbi toti⁹ initiũ ẽ: de pmo die/ deqz morbi fine mathematic⁹ ipse pdicere põt: sigdez finis ⁊ initij loc⁹ sit idez. per pmi anguli statũ: de puocatorio pmo diiudicare põt: hoc est de eo die/ quo luna ad eũ puenerit: per scdi anguli statũ/ de idiciario pmo ħ est de eo die/ quo ad illũ luna puenerit/ pdicere põt: ⁊ ita p singulos anguloꝝ stat⁹ de singulis dieb⁹/ qb⁹ p eos luna est pagratura: mathematicus diiudicare põt: gcunqz illi fuerint dies/ ⁊ q̃les. Sĩli rõne p mẽses in pagratiõe solis/ ⁊ per annos in pagratõe cęteroꝝ planetaꝝ fieri anguloꝝ obseruatio põt. vbiqz.n. vbi eos bñ affectos inueneris: erit languẽti die/ mẽse/ vel anno/ gbus ad illos luna vel sol/ vel cęteri planetę puenerint/ bonũ: cõtra/ maluz. Sz qui sint bñficę hę affectiões: aperiam⁹. bñ igit̃ afficiunt̃/ tum sol/ tum luna/ tum cęteri planetę/ tuz angulus. Primo si cũ eis corpe fortunę ipsę/ bñficęqz stellę ɔiungãt̃. Scdo si bñficis irradiationibus illustrant̃/ potissimũ bñficis a stellis. Tertio si a fortunis ipsis bñficisqz stellis circũdent̃/ ita vt in signo vl ptibus pcedẽtib⁹ sint bñficę/ in sequẽtibusqz silr ⁊ ħ corpe: vl lumine. Quarto si in auctib⁹ fuerint bñficeꝝ collocati/ vt in domicilijs/ altitudinib⁹/ triãgularitatib⁹/ potissimuz finib⁹. Quinto si suis in sĩlitudinib⁹: quas haix vocãt chaldei/ gręci hereses collocent̃. Sexto si in cardinib⁹ vl cardines subsequẽtib⁹. Septio si hospitator anguli bñ etiaz affect⁹ sit hę sunt bñficę stellaꝝ ɔstõnes. Malę vo/ sunt his ɔtrię: quas facile est colligẽ. Aiaduersiõe dignũ q vbi signa hęc cũ genitura rõnez habuerit. mathematicus põt firma pditione pgnosticari/ ⁊ de exitio/ ⁊ de morboꝝ cursu: vbi vo ignoret̃ genitura/ nullaqz cuz illa rõ habeat̃: de bono vel malo morbi statu ac cursu pdicere põt: nõ autẽ de fine certa ⁊ idubitata pditiõe. inde Ptolemęus dixit erit bene vel male languenti: ⁊ nõ dixit esse exitium: vel salutez eo q nullaz cum genituraz rationẽ fecit. hęc per huius figuram satis. Ad thema casus transigamus.

Quare p lunę locũ in morbi principio põt õ fine morbi pręd[i]ci.

Quo ordie potest mathematica dicere singlo die.

Quę bñficę affectiones q̃ uę maleficę.

Nota.

Enuntiatum octauum.

¶ Aegroti dispositores male si afficiãtur: hora qua languere caeperit: erit languẽti malum/ si

dānati:er it mortis pīculū:cōtra si bñ afficiāť: morbus sine laborib⁹ erit: vbi liberi sint:morbus sine periculo erit.

Dānationes planetarum.

Ale affectiones expositę sunt enuntiato primo, ⁊ adhuc addimus planetarū damnationes.damnať igitur planeta primo si combustus sit:secūdo si stellę in octauo loco ab horoscopo constitutę applicauerit corpore, vel radijs pręsertim maleficis. Nam octau⁹ locus est mortis, exitioq3 ipsi attributus,nullamq3 cū ascendente colligationem habens. Simili rōne si stellę in quarto ab horoscopo vel sexto constitutę. Nam sextus morbis ascribiť nullamq3 cū horoscopo rōnem habens.quartus fini tribuitur,estq3 imum, ⁊ horoscopo quadrangulus.tertio si e domino ascendentis ad dñm domus exitij lumen transferatur. Nā ascendens vitę, octau⁹ exitio attribuūtur:⁊ si e vita ipsa ad exitium est vires transferre.planeta tunc transfert lumen:quotiens ipse velox existens,e velociori in tardi⁹ motū applicat: vt si luna ipa a mercurio in iouē peragrat. quarto vt fiat luminum collectio aliquo e planeta grauiori tardioriq3,⁊ ipse ambo iunganť ei,⁊ dispositionem suā quilibet eoꝝ cōmittat ei. Nam ipse pficit rem.Trib⁹ igitur rōnib⁹ de mortis exitijq3 periculo mathematic⁹ prędicere potest. Primo vt dispensatores vel dispositoꝝ aliquis dño domus exitij applicet: ⁊ vbi maxime malefica fuerit amplicatio, vbi enim benefica est periculū exitij:sed fere leue. Secūdo si e dispositoribus vel dispositoꝝ aliquo in dominū dom⁹ exitij luminis fiat translatio hoc est vt separetur ab vno, alteriq3 iungať:⁊ hoc sine cōiunctione siue applicatiōe siue quauis alia cōfiguratiōe.Tertio si dispositoꝝ omniū vel alicuius ⁊ domini domus exitij fiat luminū collectio in aliquo videlz ponderosiori.Addunt ⁊ quarto si ęgroti dispositores oēs, vel plures vel aliquis combustus sit.hijs enim quatuor rationib⁹ de exitij periculo mathematicus suspicari potest.

Quot modis d mortepōt pręd.

Hęc ⁊ in qōnibus ipsis interrogationib⁹, quę ex iprouiso fiunt,nō tm de ęgrotis ipsis:sed de oibus,obseruant. quę qua rōne fiant,in aliud omittať temp⁹. De ęgroti dispositorib⁹ nūc exponamus.ęgroti gubernatores, siue dispositores,siue significatores,siue dominatores, quatuor sūt morbis ipsis idiarijs:luna gñalis quidē, dñs ascēdentis signi,eiusdē dominator, ⁊ totius thematis dux. domin⁹ ascendentis cuiusue signi:is est, qui in signo domicilium habet:vt arietis mars,leonis sol, cancri luna: dominator vo is est,qui in signo signiq3 in parte horoscopante auctoritates plures habuerit: vt domū altitudinē siue (vt alij dicunt)exaltationē, fines,⁊ triangularitatē: vel has oēs, vel plures.dux thematis est, qui toto in themate plurib⁹ potitur auctoritatib⁹.Sunt aūt auctoritates nāles(Ptolemęo auctore)quatuor domus videlz exaltatio, triāgularitas,⁊ fines siue termini. Domus quidē dignitatis vt gnq3:exhalatiōis,vt quatuor triāgularitatis, vt tria: terminoꝝ,vt duo.Maternus addit decanū siue faciē,vt vnū.sunt ⁊ pollentię,hoc videlz ordine. Nā qui prima in thematis domo collocať dignitates habet.xij.in decima xi.in septima.x.in quarta.ix. in vndecima.viij. in quinta vij.in secūda.vi.in nona.v.in octaua.iiij.in tertia tres: in duodecima,duas:in sexta,vnā.Dux igiť is est:qui plures in hijs obtinet auctoritates dignitates ve, ac fortitudines siue pollētias.hęc tradit Leopoldus. aiaduersione tamē dignum qd neq3 sol, neq3 luna ęgroti dominatores esse possunt.nā(auctore Materno)totius domini dedignātur dominia sortiri.Ex his mathematic⁹ de ipsius morbi constitutione,deq3 eiusdē periculo,prędicere pōt. Nam vbi dispositores pręsertim ascēdentis domin⁹ male afficitur:morbus grauis est,vbi damnať:periculosus,maxie si luna etiā in damnatiōe ipsa cōuenerit.cōtra vbi bene afficiť,sitq3 a damnationib⁹ liber,morb⁹ leuis, ⁊ sine periculo erit. Tempus salutis ita designāt recētiores:vt qñ domin⁹ ascendentis peruenit ad eius vel domū vel exaltationē,vel quom cęlerius directo gradiť cursu, domino domus exitij ab eodē cadente:salutis ipsius temp⁹ designat. Mortis vo,quom domin⁹ ascēdentis ⁊ dñs octaui partiliter cōiunguť,vel configuranť. Morbi speciē recentiones a triangularitate per quā oēs vel plures ęgroti dispositores decurrunt,colligunt. Nam si cholerica fuerit triangularitas siue triplicitas, morbus cholericus est: vbi melancholica,⁊ ipse melancholicus:vbi ⁊ sanguinea, ⁊ ipse sanguineus:vbi pituitosa, ⁊ ipse pituitosus est. Et si luna e planeta occiduo separať,antiqua est infirmitas, vbi ab oriētali noua. Morbi variationē ita colligere docent:si in sexto ab horoscopo loco,signum cōtegerit mobile:idem morbus toto in decursu non persistet: vbi cōe sit:morbus alterna vice alleuiabiť, alterna grauis fiet:si fixum,morbus inuariabilis persistet,morbi velocitatem ita edocent:si ascēdens signū mobile fuerit, dispositores oēs vel plures signa per mobilia peragrauerit: velox erit morb⁹:cōtra vo si fixa,mediocris:si cōmunia,alij ab ipsa luna. Nam si luna orientali applicat,velox: cōtra si occiduo.Alij dicunt si luna vel domin⁹ ascendentis ambo retrogrado applicent, tardus est morbus: cōtra si directo ⁊ veloci,partē morbi quā minerā vocant a duce colligūt. Nā dux supra terra corrupt⁹ pati in dextro: si sub terra, in sinistro. Itēq3 si cū sole discurrit,in dextro:si cū luna, in sinistro: in pncipio signi cōstitutus in superiorib⁹ partibus:in medio,in medijs:in finib⁹,in vltimis: in diurno signo:in partibus anteriorib⁹: in nocturno: in partib⁹ posteriorib⁹ morbus est. Rursus in signo multarū ascensionū vt sunt cancer,leo,virgo,scorpius,⁊ sagittarius:impedit⁹ toto in corpore languor est:in signo mediocriū ascensionū:vt sunt taurus,gemini,capricornus, ⁊ aquarius:in corde:vbi in signo paucarū,vt sunt aries,⁊ pisces:vitiū est morbus ipse. Hęc oia vera esse ipsis in qōnib⁹: quę ex templo fiunt ⁊ narrant,⁊ affirmāt. Nos vo hęc ex hijs sub suspitionis nota opinamur, vera autē ex genitura ipsa ⁊ morboꝝ significatorib⁹, vt Ptolemę⁹ tradit. languor.n. ex genitura est:⁊ idcirco langoris thema cū genitura rationē habere,est consentaneū. verū qꝛ in themate solent testes inuicem aduersari. Ptolemęus pręcipit ad thema pleniluni primi,vel interlunij esse referēdū:vbi etiam testes pro vtraq3 parte ęquales fuerint: ad ferēdū snīā nō ē pperādū.Et de pgnosticis hęc satis:ad electiōes medicamētoꝝ trāsigam⁹.sūt aūt duę psertim obsuatiōes circa sanguis detractiōē,vl manualē opōnē,vel circa pharmacon ipm exhibendū:⁊ de hijs breuib⁹ transigamus.

Temp⁹ salutis.

De specie morbi.

De temporalitate. Variatio morbi.

Velocitas

De minera.

De qōnibus. Quid de his mathematic⁹ sentire debz. Ptole.

Cautela mathematici. Ordo.

Dispōnes ęgroti.

Dñs ascēdentis.

Dñator.

Dux. Auctoritates nāles. Ptole.

Pollētię.

Dux quis sit.

Leopoldus. Mrnus

Prędictio nes.

¶ Eiusdem Augustini Nyphi de medicamētorum electionibus Liber Quartus.

Enuntiatum primum.

¶ Uis purgationis hebetatur, quom luna fuerit ioui cōiuncta:quom vo maleficis configurabitur,periculosa.

Urationibus ipsis, quę ad tēpus differri possunt: pręcepta ista sunt diligenter obseruanda:vbi vo morbus inducias nō dederit:de pręceptis nō nimis curādum.nam minus tunc malū eligendū erit. Tunc ad rem venio: nostri corporis incremēta ad iouem referunť:qꝛ vita nostra calido humidoue con

Dñi pręcepta obseruanda.

Cā enunciati. stat: quaꝝ qualitatū iuppiter ē dn̄s. quotiēs igiẗ luna ioui copuletur: mirificū corpora nostra vigorē inde suscipiūt: quę vbi vires maiores sumpsere: vim pharmacoꝝ superant / ꝛ medicamēta ipsa cōquocūt: ex quo fit vt ea noxios eiicere humores nequeant: ꝛ inde vis potionis habeatur. Saturnus pręterea sua nimia siccitate corpus nostrū restringit / constipatq; / mars sua exustione vsq; ad sanguinis eductionē cōcitat. igiẗ luna / quę nostros habet humores / nec saturno nec marti pharmacandi tpe copulari debet: quom alter nimis astringat: alter nimis concitet.

Enuntiatum secundum.

¶ Quom luna fuerit in scorpio aut piscib⁹ dominusq; ascendentis stelle sub terraꝫ copulabitur: bonum est purgationibus vti. si vo copulatur stellae supra terraꝫ constitutae: potionem qui sumpserit euomet.

Enuntiati causa.
Ria sunt signa humentia: cancer videlꝫ / scorpius / ꝛ piscis: e qbus triāgularitas: quā triplicitatem vocant: constat humida. quom itaq; similia filibus vires addant: cōtraria demāt: humida signa nunc plurimū adiumenti purgando corpori ꝯferre / vbi luna corpoꝝ ipsoꝝ domina his in signis collocabiẗ: qd̄ debet expectare medicus / nisi cogat necessitas. nam lunę signiq; auxilio addito / maiores vires educēdis humorib⁹ potio ipsa capit. Prętermittiẗ Quare cācer non. cancerq; qz nō interiorib⁹ pręest partibus / vt scorpius ꝛ piscis / sed pectori. vnde luna in his signis cōstituta corpora mouet ad partes inferiores: sed in cancro / moueret ad vomituꝫ. Sed quoniā maxima est ascēdentis vis / inspicere medicum opꝫ / vt qua hora purgatio datur ęgroto / ascendentis signi dominus sit planetę subterraneo copulatus: quo duplicatus viribus noxię sordes trudantur inferius. Nam si stella ascēdentis domina cōiugaẗ stellę quę cęlo superiore feraẗ: excitata nausea / mouebiẗ stomach⁹: queꝫ motū subsequēs vomit⁹ purgationē ipsaꝫ impediat: quare re medicamēta ipsa nō tm̄ temperāda sunt vt salus cōsequaẗ: sed cęli stellaꝝ vires miscēde. talis nāq; effectus / talesq; actiones aut passiones hic emergunt: quales stellę cęlumq; emoliunẗ. Ptolemęus enuntiato scd̄o ꝛ de purgationibus satis. de sanguinis detractione deq; manuali curatione transigamus.

Enuntiatum tertium.

¶ Membrum ne percutito / luna existente in signo praedominante illi membro.

Causa pręcepti.
Una totuꝫ corpus humectat: id tamē membrum humorib⁹ affluentius implet: qd̄ signo illi subiectum est / per qd̄ ipsa discurrit: ex cuius nimia humectatione / magnū mēbro nocumentum afferẗ / si ferro tunc ictum fuerit: exquo nō modo difficilis / verum ꝛ periculosa curatio sequatur: siquidem vlcera / neruorum discentiones / aliaq; item mala consequi soleant.

Enuntiatum quartum.

¶ Pueros in primo lunae quadrangulo: iuuenes a primo in pleniluniuꝫ vsq;: senes in scd̄o quadrāgulo: decrepitos hinc ad ꝯcursum minue / sed luna ipsa cū marte bene cōstituta.

Causa pręcepti.
Am vt diximus in prima parte hoc est e concursu in primū quadrāgulū vsq; humectat: inde in pleniluniuꝫ calefacit: inde in secūduꝫ quadrāgulū exiccat: inde ad occultationem infrigidat. Primū lunę tempus humores ingenerat pueriles. Scd̄m iuueniles. Tertiū seniles. Quartum decrepitoꝝ. Humiores aūt tunc minuendi: qn̄ exuperant: ꝛ qm̄ mars sanguinē efferuet: nisi lunę cū eo benefica fuerit cōfiguratio / vt exagona / ꝛ triagona: sanguinē nimis supercalefacit / vel venā ipsaꝫ elidit. non desunt: qui edoceāt tempora enematū / clysterium / vomituū epithematum / ꝛ cęteroꝝ auxilioꝝ: itemq; ꝛ tempora cōficiēdi medicamēta / tum eductiua / tum compressiua / tuꝫ eliquatiua / ꝛ cętera quę medici auxilio ęgrotis ipsis exhibētur: quę enarrare longū esset. Ego vo Ptolemęi pręcepta collegi: qui vo plra voluerit: perlegat Leopoldū / Bonatū / ꝛ cęteros / qui libros de electionib⁹ scribūt. Excusatio

¶ Habes igiẗ mi Quirine libellum hūc: quē diligēter legas. quę. n. hic scripsimus nr̄a in ętate maturiori ꝑdim⁹: quę vo oliꝫ ędidim⁹ / itantū recipias / inquātuꝫ tuo arguto videnẗ igenio. plura eniꝫ ex iuuenili calamo dixim⁹: quę nunc ꝓuentiori retinerenmus. Hunc pręterea nostrū in libelluꝫ currant medici / q ꝛ curare / ꝛ pharmacari / ꝛ regere atq; pręedicere exoptant: sine eniꝫ his in foueam ęspicule cespitabunt: in aniles fabulas trudenẗ: ꝛ eoꝝ quę agunt / causas penitus ignorabūt. Currant ꝛ in hūc mathematici nostroꝝ tempoꝝ / qui vanitatib⁹ arabum / maxime Albumasari / inisi: Multa vti circulatores / aut fabulatores in eoꝝ annuis emissionib⁹ scribunt. ꝛ hoc / qz Ptolemęi pręcepta negligunt. hunc enim non minorem facimus Aristotele: illum physicoꝝ deum / hunc mathematicoꝝ monarchaꝫ. ędam quedaꝫ nunc nūc / quę tibi mittā: vbi vanitates hoꝝ legere potes. Hęc mi Quirine a cinicis oblatrationib⁹ / ac susurris maleuoloꝝ / vt defendas / rogo. vale. Cōclusio. Ad grām. Ad medicos. Ad mathematicos. Ptolemei la⁹.

¶ Expletum Suesse. M.D.IIII.XXII. Februarij ab Augustino Nypho Philosopho Suessano.

¶ Venetijs impensa heredum quondam Domini Octauiani Scoti ciuis Modoetiensis: ac socioꝝ.
19. Januarij.
1519

